==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

ગુજરાત હાઇકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૯૭૪૧/૨૦૧૬

વિથ

સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧/૨૦૧૭

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ વિપુલ એમ. પંચોલી

==========

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય?	હા
૨	રિપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઇ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઇ મહત્વનો પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	ના

==========

અદાણી ગેસ લિમિટેડ ... અરજદાર(રો)

વિરુદ્ધ

ભારતીય સંઘ ... સામાવાળા(ઓ)

==========

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧, ૨ તરફે સિંઘી એન્ડ કંપની (૨૭૨૫) વતી શ્રી શમિક ભટ્ટ, વકીલ અને શ્રી રશ્મિ સાપકાલ, વકીલ સાથે શ્રી મિહિર જોશી, વરિષ્ઠ વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ તરફે શ્રી એસ્પી એમ. કાપડિયા (૧૮૬૫) સાથે શ્રી એસ.એન. શેલત, વરિષ્ઠ વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફે શ્રી બોમી એચ. શેઠના (૫૮૬૪) સાથે શ્રી ઉત્કર્ષ શર્મા, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી દેવાંગ વ્યાસ (૨૭૯૪)

==========

કોરમ: **માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી**

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ વિપુલ એમ. પંચોલી

તારીખ : ૨૮/૦૯/૨૦૧૮

સી.એ.વી. ચુકાદો

(માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ વિપુલ એમ. પંચોલી દ્વારા)

૧ . ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ આ અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં અરજદારોએ મુખ્યત્વે પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ (ઓથોરાઇઝિંગ એન્ટિટીઝ ટુ લે, બિલ્ડ, ઓપરેટ ઓર એક્સપાન્ડ સિટી ઓર લોકલ નેચરલ ગેસ ડિસ્ટ્રિબ્યુશન નેટવર્ક્સ)

રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૮ (જે હવે પછી સંક્ષિપ્તતા ખાતર ‘૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સ’ તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ના રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને એ કારણસર પડકારી છે કે તે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૯(૧)(જી) તેમજ પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ એક્ટ (જે હવે પછી ટૂંકમાં ‘પીએનજીઆરબી એક્ટ’ તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૧૬ થી અલ્ટ્રા વાયર્સ છે.

૨ . હાલના કેસની હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૨.૧. અરજદાર નં. ૧ એ કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ ની જોગવાઈઓ હેઠળ સંસ્થાપિત કંપની છે અને સમગ્ર દેશમાં ગેસ વિતરણ નેટવર્ક સ્થાપવાના વ્યવસાયમાં રોકાયેલ છે. અરજદાર નં. ૧ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ ઘડાયો તે પહેલાંથી અમદાવાદમાં તેનું સિટી ગેસ ડિસ્ટ્રિબ્યુશન નેટવર્ક (સીજીડી નેટવર્ક) પાથરવાનું, બાંધવાનું, સંચાલિત કરવાનું અને વિસ્તરણ કરવાનું કામ કરી રહી છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે તારીખ ૨૦.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ, અરજદાર નં. ૧ એ અમદાવાદ સહિત વડોદરાથી મહેસાણા સુધી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક સ્થાપવા માટે ગુજરાત સરકાર સમક્ષ દરખાસ્ત મૂકી હતી. અરજદાર નં. ૧ ની સદર દરખાસ્ત પેન્ડિંગ હતી તે દરમિયાન, ઉર્જા અને પેટ્રોકેમિકલ્સ વિભાગ, ગુજરાત સરકારે ગેસ વિતરણ વ્યવસ્થાનો સતત અને સરળ વિકાસ સુનિશ્ચિત કરવાના ઉદ્દેશ સાથે તારીખ ૧૮.૦૭.૨૦૦૨ ના રોજ ગેસ વિતરણ માટેની વચગાળાની નીતિ અધિસૂચિત કરી હતી. સદર નીતિ મુજબ, ગુજરાત સ્ટેટ પેટ્રોલિયમ

કોર્પોરેશન લિમિટેડ (જીએસપીસી) ને અરજીઓની ચકાસણી કરવા માટે નોડલ એજન્સી તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવી હતી. જીએસપીસીએ અમદાવાદ જિલ્લા સહિત વિવિધ ગેસ વિતરણ ઝોન વિકસાવવા માટે રસ ધરાવતા રોકાણકારો પાસેથી દરખાસ્તો મંગાવી હતી. અરજદાર નં. ૧ એ તારીખ ૧૯.૦૭.૨૦૦૨ ના રોજ જીએસપીસીને એક પત્રવ્યવહાર મોકલ્યો હતો અને વિનંતી કરી હતી કે તેના દ્વારા અગાઉ રજૂ કરવામાં આવેલી દરખાસ્તને અમદાવાદ અને વડોદરા ઝોન માટે વિતરણ નેટવર્ક વિકસાવવા માટે એનઓસી મેળવવાની અરજી તરીકે ગણવામાં આવે. તે અનુસાર, ગુજરાત સરકાર દ્વારા તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૩ ના રોજ અરજદાર નં. ૧ ની તરફેણમાં એનઓસી જારી કરવામાં આવી હતી અને અરજદાર નં. ૧ ને કોઈપણ બે ઝોન પસંદ કરવા માટે જણાવવામાં આવ્યું હતું. અરજદાર નં. ૧ એ, તે મુજબ, અમદાવાદ અને વડોદરાના સંબંધમાં સીજીડી નેટવર્કનો વિકાસ હાથ ધર્યો હતો.

૨.૨ . વધુમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સાણંદ, ધોળકા અને બાવળા (વિવાદિત વિસ્તાર) અમદાવાદનો ભાગ હતા અને જેના સંબંધમાં અરજદાર નં. ૧ એ ઉપરોક્ત એનઓસી મંજૂર થવાના અનુસંધાને પોતાનું સીજીડી નેટવર્ક પાથર્યું હતું. અરજદાર નં. ૧ નો એવો કેસ છે કે તેણે વિવાદિત વિસ્તાર સહિત સીજીડી નેટવર્ક પાથરવામાં નોંધપાત્ર રોકાણ કર્યું છે.

૨.૩. સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ તારીખ ૩૧.૦૩.૨૦૦૬ ના રોજ અધિસૂચિત

કરવામાં આવ્યો હતો અને તે તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૦૭ ના રોજ એટલે કે નિયુક્ત દિવસથી અમલમાં આવ્યો હતો. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ તારીખ ૧૨.૦૭.૨૦૧૦ ના રોજ અધિસૂચિત કરવામાં આવી હતી. સામાવાળા બોર્ડે તારીખ ૩૦.૧૦.૨૦૦૭ ના રોજ એક પ્રેસ નોટ બહાર પાડી હતી અને તે દ્વારા કેન્દ્ર સરકારની અધિકૃતતા સાથે અથવા તે વિના શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક પાથરવાની, બાંધવાની, સંચાલિત કરવાની અથવા વિસ્તરણ કરવાની પ્રવૃત્તિઓમાં સંકળાયેલી સંસ્થાઓને નિર્ધારિત પ્રોફોર્મામાં સામાવાળા બોર્ડને સંબંધિત વિગતો સુપરત કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. અરજદાર નં. ૧ એ, તે અનુસાર, જરૂરી વિગતો રજૂ કરી હતી. ત્યારપછી, સામાવાળા બોર્ડે તારીખ ૩૧.૦૩.૨૦૦૮ ના રોજ અરજદાર નં. ૧ ને જાણ કરી હતી કે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ મુજબ, તે કોઈપણ શહેર અથવા સ્થાનિક ગેસ વિતરણ નેટવર્ક પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તરણ કરવા માટે નિયુક્ત દિવસ પહેલાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા માત્ર ચોક્કસ અને ઔપચારિક અધિકૃતતાને જ માન્યતા આપી શકે છે અને સ્વીકારી શકે છે. અરજદાર નં. ૧ ને એમ પણ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે કેન્દ્ર સરકારે તેને કોઈ અધિકૃતતા આપી નથી. અરજદાર નં. ૧ એ તે માટે અરજી કરવી પડશે. વધુમાં, અરજદાર નં. ૧ ને ઉપરોક્ત નેટવર્ક સંબંધિત કોઈપણ નવી પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવા પર મનાઈ ફરમાવવામાં આવી હતી. ત્યારપછી, મે ૨૦૦૮ માં પણ, સામાવાળા બોર્ડે અરજદાર નં. ૧ ને તેના અમદાવાદ સીજીડી નેટવર્કના સંબંધમાં

અધિકૃતતા પેન્ડિંગ હોય તે દરમિયાન તમામ મૂડી કાર્યો બંધ કરવા જણાવ્યું હતું. તે મુજબ, અરજદાર નં. ૧ એ અમદાવાદમાં તેના સીજીડી નેટવર્ક માટે અધિકૃતતા મંજૂર કરવા અરજી કરી હતી. અરજદારો દ્વારા સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી છે કે સંબંધિત સમયે, કલમ ૧૬ અમલમાં લાવવામાં આવી ન હતી. ત્યારપછી, અરજદાર નં. ૧ ને જરૂરી વિગતો પૂરી પાડવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું અને સામાવાળા બોર્ડે અરજદાર નં. ૧ ને ચાંદખેડા અને મોટેરા સહિત અમદાવાદ બહારના વિસ્તાર માટેનો પોતાનો દાવો પાછો ખેંચવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. ત્યારપછી, અરજદાર નં. ૧ અને સામાવાળા બોર્ડ વચ્ચે અમુક પત્રવ્યવહાર થયો હતો અને આખરે સામાવાળા બોર્ડે વિવાદિત વિસ્તાર સહિત અમદાવાદમાં તેના સીજીડી નેટવર્કને લગતા તાકીદના મૂડી કાર્યો હાથ ધરવા માટે અરજદાર નં. ૧ ને કામચલાઉ મંજૂરી આપી હતી. અરજદાર નં. ૧ એ સામાવાળા બોર્ડની તરફેણમાં ઇન્ડેમ્નિટી બોન્ડ પણ રજૂ કર્યું હતું. ત્યારપછી સામાવાળા બોર્ડની ત્રણ સભ્યોની સમિતિ સમક્ષ અમુક મુદ્દાઓ અંગે અરજદાર નં. ૧ ના પ્રતિનિધિને ઔપચારિક સુનાવણી આપવામાં આવી હતી.

૨.૪ . એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે કલમ ૧૬ તારીખ ૧૨.૦૭.૨૦૧૦ ના રોજ અધિસૂચિત કરવામાં આવી હતી અને અમલમાં આવી હતી. ત્યારપછી તારીખ ૦૪.૦૨.૨૦૧૩ ના રોજ, સામાવાળા બોર્ડે એચપીસીએલ ના ૧૮ સીએનજી સ્ટેશનો સિવાય અમુક શરતોને આધીન અમદાવાદ શહેર અને દસક્રોઈ વિસ્તાર ધરાવતા તેના સીજીડી નેટવર્ક માટે અરજદાર નં. ૧ ને

કામચલાઉ અધિકૃતતા મંજૂર કરી હતી. વધુમાં, સદર કામચલાઉ અધિકૃતતામાંથી વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખવામાં આવ્યો હતો. તેથી, અરજદાર નં. ૧ એ સામાવાળા બોર્ડને પત્રવ્યવહાર મોકલ્યો હતો અને તેને આપવામાં આવેલી કામચલાઉ અધિકૃતતાના અમુક નિયમો અને શરતો સ્પષ્ટ કરવા વિનંતી કરી હતી તેમજ સામાવાળા બોર્ડને અરજદાર નં. ૧ ને આપવામાં આવેલી અધિકૃતતાના નિયમો અને શરતો પર પુનર્વિચાર કરવા અને નવી અધિકૃતતા જારી કરવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી.

૨.૫ . ત્યારપછી અરજદાર નં. ૧ એ તારીખ ૨૮.૧૦.૨૦૧૩ ના રોજ સામાવાળા બોર્ડને એક પત્રવ્યવહાર મોકલ્યો હતો અને પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો કે તે આશરે ૪ વર્ષથી વિવાદિત વિસ્તારમાં કામગીરી કરી રહી હતી. તેમ છતાં તેઓને અધિકૃત કરવામાં આવ્યા ન હતા. જો કે, અરજદાર નં. ૧ દ્વારા લેવાયેલા વલણને પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના, તેણે અમદાવાદ ઝોન માટે આપવામાં આવેલી કામચલાઉ અધિકૃતતાના સંબંધમાં તારીખ ૩૧.૧૦.૨૦૧૩ ના રોજ સામાવાળા બોર્ડને પરફોર્મન્સ બોન્ડ ગેરંટી સુપરત કરી હતી. ત્યારપછી, તારીખ ૦૯.૧૨.૨૦૧૩ ના રોજ, અરજદાર નં. ૧ એ અધિકૃતતાના નિયમો અને શરતો અંગે તેના દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓના નિરાકરણને આધીન રહીને વિરોધ સાથે અમદાવાદમાં તેના સીજીડી નેટવર્કની અધિકૃતતાની મંજૂરી સ્વીકારી હતી. જો કે, સામાવાળા બોર્ડે તેના તારીખ ૦૫.૦૨.૨૦૧૪ ના પત્રવ્યવહાર દ્વારા

અરજદાર નં. ૧ ને કોઈપણ વિરોધ/શરતો વિના અધિકૃતતાની મંજૂરીનો સ્વીકાર સુપરત કરવા વિનંતી કરી હતી. અરજદાર નં. ૧ નું એવું કહેવું છે કે તેણે અમદાવાદના વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખવા સામેનો પોતાનો વિરોધ ક્યારેય જતો કર્યો ન હતો.

૨.૬ . એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળા બોર્ડે અમદાવાદના વિવાદિત વિસ્તાર માટે સીજીડી નેટવર્કના વિકાસ માટે રસ ધરાવતા પક્ષકારો પાસેથી બિડ મંગાવતી તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ની નોટિસ જારી કરી હતી. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે સામાવાળા બોર્ડે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ મુજબ અરજદાર નં. ૧ ને મંજૂર કરાયેલી ગણવામાં આવતી અધિકૃતતાને અવગણીને અમદાવાદના વિવાદિત વિસ્તારમાં સીજીડી નેટવર્કના વિકાસની બિડ મંગાવવા અને ત્યારબાદની પસંદગી પ્રક્રિયા સાથે આગળ વધ્યું છે. જો કે, અરજદાર નં. ૧ એ અમદાવાદના વિવાદિત વિસ્તાર માટે અધિકૃતતા મંજૂર કરવા માટે તેના અરજી-કમ-બિડ દસ્તાવેજો રજૂ કર્યા હતા.

૨.૭ . અરજદારોનો એવો કેસ છે કે ૨૦૦૮ ના વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ને ધ્યાને લેતાં, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ ને ધ્યાનમાં રાખીને અરજદાર નં. ૧ તે સંબંધમાં અધિકૃત થયેલી ગણવામાં આવે છે તે હકીકત હોવા છતાં, સામાવાળા બોર્ડ અરજદાર નં. ૧ ને વિવાદિત વિસ્તાર સહિત અમદાવાદના ભૌગોલિક વિસ્તારના સંબંધમાં

અધિકૃતતા માટે અરજી કરવાની ફરજ પાડી રહ્યું છે. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે જ્યારે અરજદાર નં. ૧ ને અધિકૃતતા હુકમ મંજૂર કરવામાં આવ્યો ત્યારે સામાવાળા બોર્ડે કોઈપણ કારણો દર્શાવ્યા વિના મનસ્વી રીતે વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખ્યો હતો.

૨.૮ . અરજીમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા અમદાવાદના વિવાદિત વિસ્તારના સંબંધમાં તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ની વાદગ્રસ્ત જાહેર નોટિસ દ્વારા મંગાવવામાં આવેલી બિડ્સમાં સામાવાળા નં. ૩ ને સફળ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે. એમ પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદાર નં. ૧ એ ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ની તેમજ સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા જારી કરાયેલી વિવિધ નોટિસોની કાયદેસરતા અને બંધારણીય માન્યતાને પડકારતી રિટ પિટિશન નં. ૧૦૦૨૮/૨૦૧૧ રાજસ્થાન હાઇકોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરી હતી. રાજસ્થાન હાઇકોર્ટે તારીખ ૨૯.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ સદર અરજી નામંજૂર કરી છે અને તેથી અરજદાર નં. ૧ એ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન (સી) નં. ૨૧૯૮૬/૨૦૧૫ દાખલ કરીને સદર હુકમને પડકાર્યો હતો અને તે પેન્ડિંગ છે.

૨.૯. અરજી પેન્ડિંગ હતી તે દરમિયાન, અરજદારોએ અરજીમાં સુધારો કરવાની માંગ કરી હતી અને તે દ્વારા સામાવાળા નં. ૩ ની તરફેણમાં સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૨.૦૬.૨૦૧૬ ના અધિકૃતતા હુકમને પડકાર્યો

હતો.

૨.૧૦ . હાલના કેસની ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોમાં, અરજદારોએ નીચે મુજબની દાદ માટે અરજ કરેલ છે:

"(એ) સરશિયોરરીની રિટ અથવા સરશિયોરરીના સ્વરૂપની રિટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને પીએનજીઆરબી (ઓથોરાઇઝિંગ એન્ટિટીઝ ટુ લે, બિલ્ડ, ઓપરેટ ઓર એક્સપાન્ડ સિટી ઓર લોકલ નેચરલ ગેસ ડિસ્ટ્રિબ્યુશન નેટવર્ક્સ) રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન ૧૮ ને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૯(૧)(જી) તેમજ પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ એક્ટની કલમ ૧૬ થી અલ્ટ્રા વાયર્સ જાહેર કરવો;

(બી) મેન્ડામસની રિટ અથવા મેન્ડામસના સ્વરૂપની રિટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડને તેના સમગ્ર અમદાવાદ સીજીડી નેટવર્ક માટે પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ એક્ટ, ૨૦૦૬ ની કલમ ૧૬ હેઠળ અરજદારને માની લીધેલી અધિકૃત સંસ્થા તરીકે જાહેર કરવા નિર્દેશ આપવો;

(સી) સરશિયોરરીની રિટ અથવા સરશિયોરરીના સ્વરૂપની રિટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને

પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૮.૧૧.૨૦૧૩ ના હુકમને, જ્યાં સુધી તે અરજદાર નં. ૧ ને આપવામાં આવેલી અધિકૃતતામાંથી અમુક વિસ્તારો એટલે કે સાણંદ, ધોળકા અને બાવળાને બાકાત રાખે છે ત્યાં સુધી, રદ કરવો;

(ડી) સરશિયોરરીની રિટ અથવા સરશિયોરરીના સ્વરૂપની રિટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને રસ ધરાવતા પક્ષકારો પાસેથી એક્સપ્રેશન ઓફ ઇન્ટેન્ટ/બિડ્સ મંગાવતી તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ની જાહેર નોટિસને અને અમદાવાદના સંબંધમાં અરજદાર નં. ૧ ની અધિકૃતતામાંથી બાકાત રાખવામાં આવેલા વિસ્તારોના સંદર્ભમાં પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી પરિણામી કાર્યવાહીને રદ કરવી;

(ડીડી) યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને ગુજરાત ગેસ લિમિટેડની તરફેણમાં પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૨.૦૬.૨૦૧૬ ના અધિકૃતતા હુકમને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવો;

(ડીડીડી) હાલની અરજી દાખલ કરવા, સુનાવણી અને આખરી નિકાલ પેન્ડિંગ હોય તે દરમિયાન, આ માનનીય અદાલત ગુજરાત ગેસ લિમિટેડની તરફેણમાં

પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૨.૦૬.૨૦૧૬ ના અધિકૃતતા હુકમના અમલ અને બજવણી પર સ્ટે આપવાની મહેરબાની કરશો;

(ઈ) હાલની અરજી દાખલ કરવા, સુનાવણી અને આખરી નિકાલ પેન્ડિંગ હોય તે દરમિયાન, આ માનનીય અદાલત અમદાવાદના સાણંદ, ધોળકા અને બાવળા વિસ્તારોના સંબંધમાં પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ દ્વારા શરૂ કરાયેલી બિડિંગ/પસંદગી પ્રક્રિયા પર સ્ટે આપવાની મહેરબાની કરશો;

(એફ) ઉપરની અરજ (ઈ) મુજબ એકતરફી વચગાળાની રાહત આપવી; અને

(જી) કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં આ માનનીય અદાલતને યોગ્ય અને ઉચિત જણાય તેવો અન્ય કોઈ વિશેષ હુકમ/નિર્દેશ પસાર કરવો."

3. અરજદારો તરફે સિંઘી એન્ડ કંપની વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી શમિક ભટ્ટ અને વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી રશ્મિ સાપકાલ દ્વારા સહાયિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મિહિર જોશી, સામાવાળા નં. ૧ – ભારતીય સંઘ તરફે વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસ, સામાવાળા નં. ૨ બોર્ડ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી બોમી એચ. શેઠના દ્વારા સહાયિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઉત્કર્ષ શર્મા અને સામાવાળા નં. ૩ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ્પી એમ. કાપડિયા દ્વારા સહાયિત

વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એસ.એન. શેલતને સાંભળ્યા.

અરજદારોની રજૂઆતો

૩.૧. અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મિહિર જોશીએ સૌપ્રથમ ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતા અંગે રજૂઆત કરી હતી.

(એ) એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે રેગ્યુલેશન ૧૮ એ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ ની જોગવાઈઓથી વિરુદ્ધ છે અને તે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ હેઠળ મંજૂર કરાયેલી ગણવામાં આવતી અધિકૃતતા ચાલુ રાખવા માટે એક અલગ માપદંડ પૂરો પાડીને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓ અને નિયુક્ત દિવસે સીજીડી નેટવર્ક બાંધવા, પાથરવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તરણ કરવામાં સમાન રીતે સંકળાયેલી અન્ય સંસ્થાઓ વચ્ચે પ્રતિકૂળ ભેદભાવ ઊભો કરે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશન કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓ અને અન્ય સંસ્થાઓ માટે ભેદભાવપૂર્ણ વ્યવહારની જોગવાઈ કરે છે. જે સંસ્થાઓ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત નથી તેમને રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ સામાવાળા બોર્ડને અધિકૃતતા માટે અરજી કરવાની જરૂર રહે છે. રેગ્યુલેશન ૧૮(૨) કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત ન હોય તેવી સંસ્થાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજીઓનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે વિવિધ માપદંડો નક્કી કરે છે. તેનાથી વિપરીત, ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૭ હેઠળ કે અન્યથા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત

સંસ્થાઓ દ્વારા કરવામાં આવનાર અરજીઓના સંબંધમાં મૂલ્યાંકન માટે કોઈ માપદંડ નક્કી કરવામાં આવ્યા નથી. રેગ્યુલેશન ૧૮ વિસ્તાર ઘટાડવાની જોગવાઈ કરે છે, જે રેગ્યુલેશન ૧૭ હેઠળ નથી. આમ, રેગ્યુલેશન ૧૮ એ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ થી વિરુદ્ધ છે કારણ કે જે વિસ્તાર માટે કોઈ સંસ્થા અધિકૃત થયેલી ગણવામાં આવે છે તેનું વિભાજન કરી શકાય નહીં. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે બે સંસ્થાઓ વચ્ચે એક કૃત્રિમ ભેદ ઊભો કરવામાં આવ્યો છે, જે હકીકતમાં, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ હેઠળ સમાન છે. તેથી, રેગ્યુલેશન ૧૮ એ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ નું ઉલ્લંઘન કરે છે.

(બી) વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે રેગ્યુલેશન ૧૮ એ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ હેઠળ નક્કી કરવામાં આવેલા ઉદ્દેશો અને સિદ્ધાંતોથી વિરુદ્ધ છે. સદર ઉદ્દેશ સંસ્થાઓ વચ્ચે સ્પર્ધાને પ્રોત્સાહન આપવાનો અને પેટ્રોલિયમ અને કુદરતી ગેસ સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલી સંસ્થાઓ સાથેના વ્યવહારમાં સમાન તકો અને પારદર્શિતા સુનિશ્ચિત કરીને નિરર્થક રોકાણને ટાળવાનો છે.

(સી) એવી દલીલ કે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ નો હેતુ માત્ર કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓને જ ડીમ્ડ અધિકૃતતા આપવાનો હતો, તેનો અર્થ વૈધાનિક જોગવાઈમાં કંઈક નવું વાંચવું થશે, જે સ્વીકાર્ય નથી. અદાલત માટે વૈધાનિક

જોગવાઈઓમાં કોઈપણ શબ્દો ઉમેરવા અને કાયદામાં ન હોય તેવો કોઈ વૈધાનિક આશય ઉપજાવી કાઢવો યોગ્ય રહેશે નહીં. સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમો ૧૬ અને ૧૭ નો સંદર્ભ આપ્યા પછી, વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે કલમ ૧૬ ના પરંતુકની ભાષા સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ છે. તે નિયુક્ત દિવસ પહેલાં તેમાં જણાવેલી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સંકળાયેલી સંસ્થાઓનો સંદર્ભ આપે છે, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓનો નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭ પણ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થા અને અન્ય સંસ્થાઓ વચ્ચે કોઈ ભેદ કરતી નથી. જો કે, તે એવી જોગવાઈ કરે છે કે સંસ્થાઓએ સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા રેગ્યુલેશન્સમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ અધિકૃતતા માટે લેખિતમાં અરજી કરવી જરૂરી છે. કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓ દ્વારા વિગતો રજૂ કરવાની પ્રક્રિયાગત જરૂરિયાત સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭ ની પેટા-કલમ (૨) માં પૂરી પાડવામાં આવી છે. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ ની જોગવાઈઓનું એ રીતે અર્થઘટન કરી શકાય નહીં કે જે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓ અને અન્ય સંસ્થાઓ વચ્ચે કૃત્રિમ ભેદ ઊભો કરે.

(ડી) વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જોશીએ વધુમાં એવી દલીલ કરી

હતી કે સામાવાળાઓએ (૨૦૦૪) ૪ એસ.સી.સી. ૪૮૯ માં અહેવાલિત એસોસિએશન ઓફ નેચરલ ગેસ અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા પર આધાર રાખીને એવી દલીલ કરીને ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ નું સમર્થન કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે કે રાજ્યો પાસે કુદરતી ગેસના વિષય પર કાયદા બનાવવાની વૈધાનિક સત્તા ન હતી, અને તેથી, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ હેઠળ, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓ અન્ય સંસ્થાઓની સરખામણીમાં અલગ સ્થિતિમાં છે. સામાવાળાઓની એ દલીલ ગેરસમજભરી છે કે કલમ ૧૭ સાથે વંચાણે લેતાં સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ માત્ર કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓને જ આવરી લે છે. હકીકતમાં, ઉપરોક્ત કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાના ૨ વર્ષ પછી સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ ઘડવામાં આવ્યો હતો. તેથી, જ્યારે સદર અધિનિયમ ઘડવામાં આવ્યો, ત્યારે ધારાસભાએ તેની વિવેકબુદ્ધિમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓ અને અન્ય સંસ્થાઓ વચ્ચે કોઈ ભેદ કર્યો નથી, પરંતુ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટના પ્રકરણ ૪ ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ હેઠળ નિયુક્ત દિવસ પહેલાં ઉપરોક્ત પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરતી

તમામ સંસ્થાઓને આવરી લીધી છે.

(ઈ) વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશીએ એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે સામાવાળાઓની એવી રજૂઆત કે અરજદાર નં. ૧ એ વિવિધ વિસ્તારોના સંબંધમાં રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ અધિકૃતતા માટે અરજી કરી હતી, જો કે, અરજદાર નં. ૧ સદર રેગ્યુલેશનને માત્ર ત્યારે જ પડકારી રહી છે જ્યાં તેને અધિકૃતતા નકારવામાં આવી છે, તે ગેરસમજભરી છે કારણ કે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની જોગવાઈઓ તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૦૭ ના રોજ અમલમાં આવી હતી. જો કે, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ માત્ર તારીખ ૧૨.૦૭.૨૦૧૦ ના રોજ અમલમાં આવી હતી. તે દરમિયાન, અરજદાર નં. ૧ ને ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ અરજી કરવાની ફરજ પડી હતી. તેથી, સંબંધિત સમયે અરજદાર માટે તેને પડકારવાનું કોઈ કારણ ન હતું.

વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશીએ, તેથી, એવી ભારપૂર્વક વિનંતી કરી હતી કે વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશન ૧૮ ને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ તેમજ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ થી અલ્ટ્રા વાયર્સ જાહેર કરવામાં આવે.

૩.૨ . વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશીએ, ત્યારપછી સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૮.૧૧.૨૦૧૩ ના અધિકૃતતા હુકમને જ્યાં સુધી તે વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખે છે તે હદ સુધી નીચેના

કારણોસર પડકાર્યો હતો:

(એ) તે ગેરકાયદેસર છે કારણ કે અરજદારને આપવામાં આવેલી મર્યાદિત અધિકૃતતા સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ ની જોગવાઈઓથી વિરુદ્ધ છે. હકીકતમાં અરજદાર નં. ૧ ને ગુજરાત સરકારની તત્કાલીન નીતિ હેઠળ વિવાદિત વિસ્તાર સહિત સમગ્ર અમદાવાદ માટે ગુજરાત સરકાર દ્વારા એનઓસી આપવામાં આવી હતી. આમ, ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તા પર આધાર રાખીને વિવાદિત વિસ્તારમાં કાપ મૂકી શકાયો ન હોત.

(બી) વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમ એ કારણો વિનાનો (નોન-સ્પીકિંગ) હુકમ છે અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરનાર છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા બોર્ડે આવા બાકાત રાખવા માટેના કારણો હાલની કાર્યવાહીમાં દાખલ કરાયેલા તારીખ ૧૭.૧૧.૨૦૧૬ ના સોગંદનામા-કમ-જવાબમાં પ્રથમ વખત રજૂ કર્યા હતા, જે માન્ય નથી. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે કોઈપણ હુકમને પછીના સોગંદનામાઓ દ્વારા સમર્થન આપી શકાય નહીં. સદર દલીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે એ.આઈ.આર. ૧૯૭૮ એસ.સી. ૮૫૧ માં અહેવાલિત મોહિન્દર સિંહ ગિલ અને અન્ય વિ. ધી ચીફ ઈલેક્શન કમિશનર, નવી દિલ્હી અને અન્ય ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.

(સી) સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામા-કમ-જવાબમાં દર્શાવેલા કારણોનો સંદર્ભ આપ્યા પછી, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા બોર્ડે એ દલીલ કરવા માટે તારીખ ૧૮.૦૨.૨૦૧૧ ના નિરીક્ષણ અહેવાલ પર આધાર રાખ્યો છે કે નિરીક્ષણની તારીખે વિવાદિત વિસ્તારમાં અરજદાર નં. ૧ ની ઉપસ્થિતિ ન હતી અને સદર કારણસર વિવાદિત વિસ્તારના સંબંધમાં અધિકૃતતા માટે અરજદાર નં. ૧ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અરજી ધ્યાને લઈ શકાય તેમ ન હતી. આ તબક્કે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમ પસાર કરતી વખતે અરજદાર નં. ૧ ને સદર નિરીક્ષણ અહેવાલ પૂરો પાડવામાં આવ્યો ન હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર નં. ૧ ને અહેવાલ પૂરો પાડવાની જવાબદારી સામાવાળા બોર્ડની છે અને અરજદારો દ્વારા અહેવાલ માંગવામાં આવ્યો ન હતો તેવા કારણસર અરજદારોનો વાંક કાઢી શકાય નહીં. આ દલીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે (૨૦૦૮) ૧૬ એસ.સી.સી. ૨૭૬ માં અહેવાલિત નાગાર્જુન કન્સ્ટ્રક્શન કંપની લિમિટેડ વિ. ગવર્મેન્ટ ઓફ આંધ્ર પ્રદેશ અને અન્ય ના કેસમાં તેમજ (૨૦૧૨) ૧૩ એસ.સી.સી. ૪૨૯ માં અહેવાલિત સિપ્લા લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે.

(ડી) સદર નિરીક્ષણ અહેવાલના ગુણદોષ પર પણ, વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સદર અહેવાલમાં જણાવેલી હકીકતો પણ ખોટી છે. હકીકતમાં નિરીક્ષણની તારીખે અરજદાર નં. ૧ પાસે એક કાર્યરત નેટવર્ક હતું, જે વિવિધ ગ્રાહકોને સેવા પૂરી પાડતું હતું. સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા આપવામાં આવેલી તારીખ ૧૧.૦૬.૨૦૦૯ ની પરવાનગીના અનુસંધાને અરજદાર નં. ૧ એ તાકીદના મૂડી કાર્યો હાથ ધર્યા હતા. આ દલીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે રેકર્ડ પર રજૂ કરાયેલા સંબંધિત દસ્તાવેજોનો સંદર્ભ આપ્યો છે.

(ઈ) વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જોશીએ વૈકલ્પિક રીતે એવી દલીલ કરી હતી કે વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમ ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ની જોગવાઈઓ સાથે અસંગત છે કારણ કે સામાવાળા બોર્ડે સમગ્ર વિસ્તારના સંબંધમાં અરજદાર નં. ૧ દ્વારા રજૂ કરાયેલી અરજી પર વિચારણા કરતી વખતે રેગ્યુલેશન ૧૮ માં નિર્ધારિત માપદંડોને ધ્યાનમાં લેવા જરૂરી છે કે જ્યાં સદર સંસ્થા સીજીડી નેટવર્ક સંબંધિત વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરી રહી હતી. આમ, સામાવાળા બોર્ડ માટે અમદાવાદ જિલ્લાને જુદા જુદા નાના વિસ્તારોમાં વિભાજિત કરવાનું અને માપદંડોની પરિપૂર્ણતા માટે દરેક નાના વિસ્તારનું અલગથી પરીક્ષણ કરવાનું સ્વીકાર્ય ન હતું. અન્યથા પણ, વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમમાં એ અંગે કોઈ તારણ

નોંધવામાં આવ્યું નથી કે અરજદાર નં. ૧ કેવી રીતે ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮(૨) હેઠળના માપદંડો પૂર્ણ કરતી નથી.

(એફ) રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ અધિકૃત વિસ્તારને મર્યાદિત કરવા માટે, સામાવાળા બોર્ડે મર્યાદિત વિસ્તાર એકલા ધોરણે આર્થિક રીતે સક્ષમ રહેશે કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે જરૂરી કવાયત હાથ ધરવી અને મનનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે. જો કે, હાલના કેસની હકીકતોમાં, સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા આવી કોઈ કવાયત હાથ ધરવામાં આવી નથી. રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ વાસ્તવિક ભૌતિક પ્રગતિ અને નાણાકીય પ્રતિબદ્ધતાનું મૂલ્યાંકન કરવાના હેતુ માટે, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ ના વ્યાપમાં કાપ મૂકીને તેના કોઈ ભાગમાં નહીં, પરંતુ સમગ્ર અમદાવાદ જિલ્લામાં નિયુક્ત દિવસની સ્થિતિએ ઉપસ્થિતિ જોવી જરૂરી છે. આમ, આ કારણસર પણ વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમ રદ થવાપાત્ર છે.

3.3 . (એ) વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશી એવી દલીલ કરે છે કે સામાવાળાઓ દ્વારા આક્ષેપ કર્યા મુજબ અરજદારોએ કોઈપણ મહત્ત્વપૂર્ણ હકીકતો છુપાવી નથી. વિદ્વાન વકીલે અરજીના મેમોમાં કરવામાં આવેલા અમુક કથનોનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારોએ તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ની જાહેર નોટિસના પ્રતિભાવમાં અરજદાર નં. ૧ એ કેવી

રીતે પોતાની બિડ સબમિટ કરી હતી તે જાહેર કર્યું છે અને તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ની જાહેર નોટિસ દ્વારા મંગાવવામાં આવેલી બિડ્સમાં સામાવાળા નં. ૩ ને કેવી રીતે સફળ બિડર તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા તે પણ જાહેર કર્યું છે. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારોએ મહત્ત્વપૂર્ણ હકીકતો છુપાવી છે તેવી સામાવાળાઓની દલીલ ફગાવી દેવામાં આવે.

(બી) વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જોશીએ એવી રજૂઆત કરી હતી કે આ અરજીમાં તારીખ ૨૮.૧૧.૨૦૧૩ ના વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમ સામેનો પડકાર સામાવાળાઓ દ્વારા આક્ષેપ કર્યા મુજબ વિલંબ અને ક્ષતિ (ડિલે એન્ડ લેચીસ) થી પીડાતો નથી. સામાવાળાઓ દ્વારા દલીલ કર્યા મુજબ અરજદારોએ સદર હુકમને પડકારવાનો પોતાનો અધિકાર જતો કર્યો નથી. તેવી જ રીતે, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળાઓની એવી દલીલ કે જ્યારે અરજદાર નં. ૧ એ તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ની જાહેર નોટિસના અનુસંધાને બિડ પ્રક્રિયામાં ભાગ લીધો હતો, ત્યારે તેને સદર નોટિસને પડકારતા અટકાવવામાં આવે (એસ્ટોપલ), તે પણ ગેરસમજભરી છે. આ તબક્કે, વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમમાં વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખવા સામે અરજદાર નં. ૧ એ સામાવાળા બોર્ડ સમક્ષ તાત્કાલિક વિરોધ નોંધાવ્યો હતો. વધુમાં અરજદાર નં. ૧ એ

સદર હુકમ વિરોધ સાથે સ્વીકાર્યો હતો અને કોઈપણ સમયે આવો વિરોધ જતો કર્યો ન હતો. આમ, અરજદાર નં. ૧ એ સદર હુકમને પડકારવાનો પોતાનો અધિકાર જતો કર્યો નથી. પોતાની દલીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે (૨૦૦૮) ૨ એસ.સી.સી. ૬૭૨ માં અહેવાલિત દિલ્હી ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી અને અન્ય વિ. જોઈન્ટ એક્શન કમિટી, એલોટી ઓફ એસએફએસ ફ્લેટ્સ અને અન્ય ના કેસમાં તેમજ (૧૯૮૦) ૩ એસ.સી.સી. ૨૮૦ માં અહેવાલિત સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિ. મહારાજ ધર્મેન્દ્ર પ્રસાદ અને અન્ય ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે.

(સી) સદર ચુકાદાઓ પર આધાર રાખીને, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે વિલંબ એ હકજતો કરવા (વેવર) સમાન નથી અને કાયદા અથવા કાનૂનની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ કોઈ એસ્ટોપલ હોઈ શકે નહીં. હાલની અરજીમાં, અરજદારોએ ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને પડકારી છે અને તેથી અરજદાર નં. ૧ તરફથી વિલંબ, હકજતો કરવા કે મૌન સંમતિના કારણોસર આવા પડકારને ફગાવી શકાય નહીં.

(ડી) વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે વિવાદિત વિસ્તારમાં પહેલાથી જ કરેલા પોતાના રોકાણને સુરક્ષિત રાખવા માટે અરજદાર નં. ૧ ને હરાજી પ્રક્રિયામાં ભાગ લેવાની ફરજ પડી હતી

અને તે વિવાદિત વિસ્તાર ઉપરાંત અમદાવાદના અન્ય વિસ્તારોમાં કે જેના માટે બિડ્સ મંગાવવામાં આવી હતી તેમાં સીજીડી નેટવર્ક વિકસાવવા માટે પણ રસ ધરાવતી હતી.

(ઈ) તેથી, એવી ભારપૂર્વક વિનંતી કરવામાં આવે છે કે વિલંબ, ક્ષતિ, મૌન સંમતિ, હકજતો કરવો અને બિડિંગ પ્રક્રિયામાં અરજદાર નં. ૧ ના સહભાગી થવા અંગેની સામાવાળાઓની દલીલ ગેરસમજભરી છે અને તેથી આ અદાલતે તેને ધ્યાને લેવી જોઈએ નહીં.

૩.૪ . વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જોશીએ છેલ્લે એવી દલીલ કરી હતી કે આ અદાલત સમક્ષ હાલની અરજી દાખલ કરવા સિવાય અરજદારો પાસે અન્ય કોઈ અસરકારક ઉપાય નથી. હકીકતમાં હાલની અરજીમાં, અરજદારોએ ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને પડકારી છે અને તારીખ ૨૮.૧૧.૨૦૧૩ ના અધિકૃતતા હુકમ સામેનો પડકાર પણ સદર મુદ્દા સાથે જોડાયેલો છે અને તેથી સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ પાસે ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સની કાયદેસરતાનો નિર્ણય કરવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી અને તેથી વૈકલ્પિક ઉપાય હોવાની સામાવાળાઓની દલીલ ગેરસમજભરી છે. વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશીએ, તેથી, એવી ભારપૂર્વક વિનંતી કરી હતી કે હાલની અરજીમાં માંગવામાં

આવેલી દાદ મંજૂર કરવામાં આવે.

સામાવાળા બોર્ડની રજૂઆતો

૪. સામાવાળા બોર્ડ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી શર્માએ એવા કારણસર હાલની અરજીની પોષણક્ષમતા અંગે પ્રાથમિક વાંધો ઉઠાવ્યો છે કે અરજદારો પાસે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૩૩ હેઠળ વૈકલ્પિક અસરકારક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારો બોર્ડના કોઈપણ હુકમ અથવા નિર્ણય સામે એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી શકે છે, જે હકીકતો તેમજ કાયદાના મુદ્દાઓ સાથે કામ કરવાનું અધિકારક્ષેત્ર ધરાવે છે. સદર ટ્રિબ્યુનલના અધ્યક્ષ નિવૃત્ત સર્વોચ્ચ અદાલતના ન્યાયાધીશ હોય છે. અરજદાર વર્ષ ૨૦૧૩ માં પસાર કરાયેલા વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમને સદર હુકમ પસાર થયાની તારીખથી ૩૦ દિવસની મુદતની અંદર પડકારી શક્યા હોત. જો કે, અરજદારો નિયત સમયમર્યાદામાં તે અધિકારનો ઉપયોગ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે અને તેથી આ અદાલત ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ ન કરે.

૪.૧ . વિદ્વાન વકીલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે અરજદાર નં. ૧ દ્વારા રાજસ્થાન હાઇકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન નં. ૧૦૦૨૮/૨૦૧૧ દાખલ કરીને રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને પડકારવામાં આવી હતી. રાજસ્થાન હાઇકોર્ટે, તારીખ ૨૯.૦૪.૨૦૧૫ ના હુકમ દ્વારા, અરજદાર નં. ૧ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સદર અરજી નામંજૂર કરી હતી. એ નિર્દેશ કરવામાં

આવ્યો છે કે સદર અરજી અરજદાર નં. ૧, સામાવાળા બોર્ડ અને ભારતીય સંઘ વચ્ચે હતી અને તેથી સદર નિર્ણય અરજદારો માટે બંધનકર્તા છે. જો કે, એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે સદર હુકમ સામે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ એસએલપી પેન્ડિંગ છે. આ તબક્કે, એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે (૨૦૦૪) ૬ એસ.સી.સી. ૨૫૪ માં અહેવાલિત કુસુમ ઇન્ગોટ્સ એન્ડ એલોય્સ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે કેન્દ્રીય કાયદાની માન્યતાના સંબંધમાં હાઇકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો ચુકાદો અથવા હુકમ સમગ્ર ભારતના પ્રદેશમાં પ્રભાવી રહેશે. આમ, હાલના કેસમાં જ્યારે રાજસ્થાન હાઇકોર્ટે ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાના પ્રશ્નની તપાસ કરી લીધી છે, ત્યારે સદર ચુકાદો સમગ્ર ભારતના પ્રદેશમાં અમલમાં રહે છે અને અન્ય હાઇકોર્ટો માટે પણ બંધનકર્તા છે. આ તબક્કે, વિદ્વાન વકીલે એ.આઇ.આર. ૨૦૧૪ કર્ણાટક ૭૩ માં અહેવાલિત શિવ કુમાર વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં કર્ણાટક હાઇકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે.

૪.૨ . વિદ્વાન વકીલે એવા કારણસર પણ હાલની અરજીનો વિરોધ કર્યો હતો કે તે વિલંબ અને ક્ષતિથી બાધિત છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા જ્યારે તારીખ ૩૧.૦૩.૨૦૦૮ ના રોજ પત્ર જારી

કરવામાં આવ્યો હતો ત્યારે તે સમયે અરજદાર નં. ૧ રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને પડકારી શક્યા હોત. જો કે, અરજદારો તેને પડકારવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા અને તેનાથી વિપરીત કોઈપણ વિરોધ વિના તારીખ ૦૯.૦૭.૨૦૦૮ ના પત્ર દ્વારા રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ અધિકૃતતા માંગતી અરજી રજૂ કરી હતી. વર્ષ ૨૦૧૦ માં કલમ ૧૬ અમલમાં આવ્યા પછી પણ, અરજદારોએ વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશનની કાયદેસરતાને પડકારી ન હતી. આ તબક્કે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર નં. ૧ એ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭ ની પેટા-કલમ (૨) અને ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ કોઈપણ વિરોધ વિના અધિકૃતતા માટે અરજી કરી હતી અને સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા નિયત કરવામાં આવેલી સુનાવણીમાં ભાગ લીધો હતો. તે સમયે પણ માની લીધેલી અધિકૃત સંસ્થાના સંબંધમાં કોઈ વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો અને તેનાથી વિપરીત જરૂરી વિગતો પૂરી પાડવામાં આવી હતી. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા બોર્ડે તારીખ ૦૪.૦૨.૨૦૧૩ ના રોજ અમુક નિયમો અને શરતો સાથે પત્ર જારી કર્યો હતો જેમાં વિવાદિત વિસ્તારોને બાકાત રાખવામાં આવ્યા છે. તે તબક્કે પણ અરજદારો દ્વારા રેગ્યુલેશન ૧૮ ને પડકારવામાં આવ્યું ન હતું અને તેનાથી વિપરીત આવા નિયમો અને શરતો અરજદાર નં. ૧ દ્વારા તેના તારીખ ૨૮.૧૦.૨૦૧૩ ના પત્રવ્યવહાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યા હતા.

૪.૩. સામાવાળા બોર્ડ તરફેના વિદ્વાન વકીલ ત્યારપછી એવી રજૂઆત કરશે કે

અરજદાર નં. ૧ ના વર્તનને કારણે, આ અદાલતે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ તેની તરફેણમાં ન કરવો જોઈએ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર નં. ૧ એ કોઈપણ વિરોધ વિના વિવાદિત વિસ્તારના સંબંધમાં પણ બિડિંગ પ્રક્રિયામાં ભાગ લીધો હતો. જો કે, જ્યારે અરજદાર નં. ૧ સદર પ્રક્રિયામાં નિષ્ફળ ગઈ, ત્યારે અધિકૃતતા હુકમ તેમજ રેગ્યુલેશન ૧૮ ને પડકારતી હાલની અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે. તેઓ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે અરજદાર નં. ૧ ની એવી વ્યૂહરચના છે કે જ્યારે પણ સામાવાળા બોર્ડનો નિર્ણય તેની તરફેણમાં આવે છે અને રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ તેને અધિકૃતતા આપવામાં આવે છે, ત્યારે તે રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને પડકારતી નથી. આ તબક્કે, એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા ઉત્તર પ્રદેશમાં ખુર્જા વિસ્તાર માટે અરજદાર નં. ૧ ને રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ અધિકૃતતા આપવામાં આવી છે. જો કે, જ્યારે બોર્ડનો નિર્ણય તેની વિરુદ્ધ આવે છે અને રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ અરજદાર નં. ૧ ને અધિકૃતતા આપવામાં આવતી નથી, ત્યારે તેણે સદર રેગ્યુલેશનને એવા કારણસર પડકાર્યું કે તે ભારતના બંધારણ તેમજ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ થી અલ્ટ્રા વાયર્સ છે. આ તબક્કે, એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદારોએ લખનૌ, ઉદયપુર, જયપુર, વડોદરા અને અમદાવાદના વિવાદિત વિસ્તારો માટે વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશનની કાયદેસરતાને પડકારી છે. આમ, અરજદાર નં. ૧ ના વર્તનને વખોડી કાઢવું જરૂરી છે.

૪.૪. સામાવાળા બોર્ડ તરફેના વિદ્વાન વકીલ એવી રજૂઆત કરે છે કે રાજ્ય સરકારે તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૩ ના રોજ અરજદાર નં. ૧ ને એનઓસી જારી કરી હતી. જો કે, સદર એનઓસી શરતી હતી. વિદ્વાન વકીલે એનઓસીની શરત ૭ તેમજ ગુજરાત સરકારની વચગાળાની નીતિનો સંદર્ભ આપ્યો હતો જે એવી જોગવાઈ કરે છે કે જ્યારે પણ ગેસ એક્ટ અથવા અન્ય કોઈ રેગ્યુલેશન અમલમાં લાવવામાં આવે, ત્યારે અરજદાર નં. ૧ તેનું પાલન કરશે અને તેણે તમામ વૈધાનિક મંજૂરીઓ અલગથી મેળવવી પડશે. એસોસિએશન ઓફ નેચરલ ગેસ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાના સંદર્ભમાં, ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા જારી કરાયેલી એનઓસી અધિકારક્ષેત્ર વિનાની હતી. વિદ્વાન વકીલે એ નિર્દેશ કર્યો છે કે રિટ પિટિશન નં. ૧૦૦૨૮/૨૦૧૧ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૯.૦૪.૨૦૧૫ ના હુકમમાં રાજસ્થાન હાઇકોર્ટ દ્વારા આ મુદ્દાની ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

૪.૫ . વિદ્વાન વકીલ ત્યારપછી એવી રજૂઆત કરે છે કે તારીખ ૨૮.૧૧.૨૦૧૩ ના અધિકૃતતા હુકમનો અરજદાર નં. ૧ દ્વારા વિરોધ સાથે સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો હતો તેવી અરજદારોની દલીલ ગેરસમજભરી છે. એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદાર નં. ૧ તરફથી મળેલા પત્રવ્યવહારના અનુસંધાને, સામાવાળા બોર્ડે તારીખ ૦૫.૦૨.૨૦૧૪ ના રોજ એક પત્ર મોકલ્યો હતો, જેમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે અધિકૃતતા અરજદાર નં. ૧ દ્વારા કોઈપણ વિરોધ અથવા શરત વિના સ્વીકારવી

જોઈએ અને ત્યારપછી સામાવાળા બોર્ડને અરજદાર નં. ૧ તરફથી કોઈ જવાબ મળ્યો ન હતો. વધુમાં અરજદાર નં. ૧ એ કોઈપણ વિરોધ વિના તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ની જાહેર નોટિસના અનુસંધાને વિવાદિત વિસ્તાર સહિતના ભૌગોલિક વિસ્તારના સંબંધમાં હરાજી પ્રક્રિયામાં ભાગ લીધો હતો. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અરજદાર નં. ૧ એ અધિકૃતતા સામેનો પોતાનો વિરોધ જતો કર્યો હોવાનું માની લેવામાં આવે છે.

૪.૬ . વિદ્વાન વકીલ શ્રી શર્મા વધુમાં એવી રજૂઆત કરે છે કે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ઉલ્લંઘન તેમજ નિરીક્ષણ અહેવાલ પૂરો ન પાડવા અંગે અરજદારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી ફરિયાદ ગેરસમજભરી છે. વિદ્વાન વકીલે નિર્દેશ કર્યો હતો કે અરજદાર નં. ૧ ની વિનંતીને નકારવી અને વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખવો એ સામાવાળા બોર્ડની ત્રણ સભ્યોની સમિતિની ભલામણો પર આધારિત હતું. તે બાબત તારીખ ૧૮.૧૦.૨૦૧૩ ના પત્ર દ્વારા અરજદારને જણાવવામાં આવી હતી. વિદ્વાન વકીલે સદર પત્રવ્યવહારનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે સદર પત્રવ્યવહારમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદાર નં. ૧ ની અધિકૃતતા માત્ર અમદાવાદ શહેર અને દસક્રોઈ વિસ્તાર પૂરતી મર્યાદિત કરવાનો નિર્ણય બોર્ડ દ્વારા બોર્ડના સભ્યોની સમિતિની ભલામણો પર લેવામાં આવ્યો હતો, જેણે તારીખ ૦૧.૦૨.૨૦૧૧ ના રોજ સ્થળનું નિરીક્ષણ કર્યું હતું. એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદાર નં.

૧ ના પ્રતિનિધિએ તારીખ ૦૧.૦૨.૨૦૧૧ ના રોજ ત્રણ સભ્યોની સમિતિ સમક્ષ પોતાના કંટ્રોલ રૂમ પર પ્રેઝન્ટેશન આપ્યું હતું. આમ, અરજદાર નં. ૧ સામાવાળા બોર્ડના નિર્ણયથી સંપૂર્ણપણે વાકેફ હતી. વધુમાં એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે સાઈટ પરના નિરીક્ષણ સમયે અરજદાર નં. ૧ ના પ્રતિનિધિ હાજર હતા અને વિગતવાર પ્રેઝન્ટેશન પણ આપ્યું હતું તથા સામગ્રી ધ્યાને લીધા પછી, સમિતિએ અરજદાર નં. ૧ ની અધિકૃતતા માત્ર અમદાવાદ શહેર અને દસક્રોઈ વિસ્તાર પૂરતી મર્યાદિત કરવાનો નિર્ણય કર્યો હતો.

૪.૭ . વિદ્વાન વકીલ શ્રી શર્મા એવી દલીલ કરશે કે ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ માં અધિકૃતતા માટેની તેની અરજીની પ્રક્રિયાના હેતુ માટે, કોઈ સંસ્થા દ્વારા કરવામાં આવેલા કામના મૂલ્યાંકન માટે વિચારણાની તારીખ નિયુક્ત દિવસ એટલે કે ૦૧.૧૦.૨૦૦૭ છે. હાલના કેસમાં, તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૦૭ ની સ્થિતિએ વિવાદિત વિસ્તારમાં અરજદાર નં. ૧ ની ઉપસ્થિતિ ન હતી. સદર બાબત અરજદાર નં. ૧ દ્વારા તેના તારીખ ૦૬.૦૨.૨૦૧૩ ના પત્રમાં સ્વીકારવામાં આવી છે. સદર પત્રવ્યવહારમાં એવો ઉલ્લેખ છે કે અરજદારે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે તે છેલ્લા ૪ વર્ષથી એટલે કે ૨૦૦૯ પછીના સમયથી વિવાદિત વિસ્તારમાં સક્રિય છે. એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે જુલાઈ, ૨૦૧૦ સુધી, અધિકૃતતા માટે અરજદાર દ્વારા રજૂ કરાયેલા વિગતવાર શક્યતા અહેવાલ (ડીએફઆર) માં વિવાદિત વિસ્તારનો સમાવેશ પણ થયો ન હતો. અરજદારોએ સુધારેલ

ડીએફઆર રજૂ કર્યો હતો અને ત્યારપછી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૦ માં અરજદાર નં. ૧ ને સુનાવણીની તક આપવામાં આવી હતી. સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે વિવાદિત વિસ્તારમાં કામ નિયુક્ત દિવસ પછી હાથ ધરવામાં આવ્યું હોય તેમ જણાય છે અને તેથી સામાવાળા બોર્ડની સમિતિ દ્વારા સાઇટ પર નિરીક્ષણ હાથ ધરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. સદર સમિતિ દ્વારા રજૂ કરાયેલા નિરીક્ષણ અહેવાલ પરથી એ બહાર આવ્યું હતું કે વિવાદિત વિસ્તારમાં અરજદારોની કોઈ ઉપસ્થિતિ ન હતી અને વિવાદિત વિસ્તાર વિરમગામ સાથે મળીને એક અલગ આર્થિક રીતે સક્ષમ ભૌગોલિક વિસ્તાર બનાવે છે, તેથી તે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ બિડિંગ પ્રક્રિયાને આધીન હોવો જોઈએ. રેગ્યુલેશન ૧૮ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપ્યા પછી, વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સદર વિસ્તારમાં હાથ ધરવામાં આવેલા કામને જોતાં અરજદારો વિવાદિત વિસ્તાર માટે અધિકૃતતા મંજૂર કરવા માટે અપાત્ર બને છે.

૪.૮ . વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એ પણ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા અરજદાર નં. ૧ ને આપવામાં આવેલી તારીખ ૧૧.૦૬.૨૦૦૯ ની પરવાનગી કામચલાઉ સ્વરૂપની હતી અને તે માત્ર તેના કામગીરીના અસ્તિત્વ ધરાવતા વિસ્તારમાં જ તાકીદના મૂડી કાર્યો હાથ ધરવા માટે આપવામાં આવી હતી, કોઈપણ નવી પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવા માટે નહીં. વર્ષ ૨૦૦૯ માં, અરજદાર નં. ૧ દ્વારા રજૂ કરાયેલા ડીએફઆર હેઠળ વિવાદિત

વિસ્તારો આવરી લેવામાં આવ્યા પણ ન હતા અને સદર વિસ્તારમાં અરજદારોની કોઈ ઉપસ્થિતિ ન હતી. વધુમાં, અરજદારોએ સામાવાળા બોર્ડને એક ઇન્ડેમ્નિટી બોન્ડ રજૂ કર્યું હતું જેમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તે સમજે છે કે સદર પરવાનગી કામચલાઉ સ્વરૂપની છે, તે અધિકૃતતા સમાન નથી અને જો બોર્ડ સદર વિસ્તારના સંબંધમાં અરજદારોની અધિકૃતતા મંજૂર ન કરે, તો અરજદારો કામચલાઉ મંજૂરીમાંથી ઉદ્ભવતા કોઈપણ પરિણામી નુકસાન સામે બોર્ડને ક્ષતિપૂર્તિ કરશે. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે જો અરજદાર નં. ૧ એ વિવાદિત વિસ્તારમાં અમુક રકમનું રોકાણ કર્યું હોય તો પણ તે તેના પોતાના જોખમે હતું.

૪.૯ . છેલ્લે, વિદ્વાન વકીલ શ્રી શર્માએ એવી રજૂઆત કરી હતી કે ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સનું રેગ્યુલેશન ૧૮ એ અરજદારો દ્વારા દલીલ કર્યા મુજબ ભારતના બંધારણની જોગવાઈઓ અથવા સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ થી અલ્ટ્રા વાયર્સ નથી. વિદ્વાન વકીલે એસોસિએશન ઓફ નેચરલ ગેસ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે સૂચિ ૧ ની પ્રવિષ્ટિ નં. ૫૩ ને ધ્યાને લેતાં, કુદરતી ગેસના સંબંધમાં કાયદો ઘડવાની વિશિષ્ટ કાયદાકીય અને કારોબારી સત્તા કેન્દ્ર સરકાર પાસે છે અને રાજ્ય સરકારો પાસે આવો કાયદો ઘડવાની અથવા કુદરતી ગેસના વિષયના સંબંધમાં કોઈ

અધિકૃતતા આપવાની કોઈ સત્તા ન હતી. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સંસદે, તેથી, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭ સહિત પ્રકરણ ૪ ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને કલમ ૧૬ હેઠળ માની લીધેલી અધિકૃતતા અંગેની જોગવાઈઓ કરી છે. એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે કલમ ૧૭ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓ અને તે રીતે અધિકૃત ન હોય તેવી સંસ્થાઓ વચ્ચે ભેદ પૂરો પાડે છે. વધુમાં, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓએ નિયુક્ત દિવસ પહેલાંની તેમની પ્રવૃત્તિઓની વિગતો સામાવાળા બોર્ડને રજૂ કરવાની હોય છે, જ્યારે અન્ય સંસ્થાઓએ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭(૨) અને ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ અધિકૃતતા માટે અરજી કરવાની હોય છે. આમ, સંસદે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭(૨) ઘડતી વખતે, આવી સંસ્થાઓને જે વિસ્તારોમાં તેઓ નિયુક્ત દિવસ પહેલાં સક્રિય હતી તે વિસ્તારોના સંબંધમાં સામાવાળા બોર્ડને અધિકૃતતા માટે અરજી કરવાની તક આપી હતી.

૪.૧૦ . એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કલમ ૧૬ એ પ્રકરણ ૪ ની જોગવાઈઓને આધીન છે જેમાં કલમ ૧૭ નો પણ સમાવેશ થાય છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આક્ષેપ કર્યા મુજબ વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશન ૧૮ ભારતના બંધારણની જોગવાઈઓ અથવા સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ નું ઉલ્લંઘન કરનાર નથી અને તેથી અરજદારોની સદર દલીલ સ્વીકારવામાં ન આવે.

૪.૧૧ . વિદ્વાન વકીલે, તેથી, એવી ભારપૂર્વક વિનંતી કરી હતી કે હાલની અરજીમાં કોઈ તથ્ય નથી અને તેથી તે નામંજૂર કરવામાં આવે.

<u>સામાવાળા નં. ૩ ની રજૂઆતો</u>

૫. સામાવાળા નં. ૩ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એસ.એન. શેલતે આ અરજીનો વિરોધ કર્યો છે અને શરૂઆતમાં જ એવી રજૂઆત કરી હતી કે અરજી વિલંબ અને ક્ષતિથી પીડાય છે અને તેથી આ અદાલતે આ અરજી ધ્યાને ન લેવી જોઈએ. એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સ તારીખ ૧૯.૦૩.૨૦૦૮ ના રોજ અમલમાં લાવવામાં આવ્યા હતા. સદર રેગ્યુલેશન્સ અધિસૂચિત થયા પછી, સામાવાળા બોર્ડે અરજદારોને વર્ષ ૨૦૦૮ માં જ અરજી રજૂ કરવા જણાવ્યું હતું. જો કે, અરજદારોએ કોઈપણ વિરોધ વિના જુલાઈ, ૨૦૦૮ માં સદર રેગ્યુલેશન્સ હેઠળ અરજી રજૂ કરી હતી. જો કે, સદર રેગ્યુલેશનને પડકારતી હાલની અરજી ૮ વર્ષના સમયગાળા પછી દાખલ કરવામાં આવી છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા અરજદાર નં. ૧ ની તરફેણમાં તારીખ ૦૪.૦૨.૨૦૧૩ ના રોજ વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખતો અધિકૃતતા હુકમ જારી કરવામાં આવ્યો હતો; તેમ છતાં સદર હુકમને ૩ વર્ષના સમયગાળા પછી પડકારવામાં આવ્યો છે અને તેથી અરજી વિલંબ અને ક્ષતિથી પીડાય છે. આથી, આ અદાલતે તેને ગ્રાહ્ય રાખવી ન જોઈએ.

૫.૧ . અરજદારોના વર્તન અંગે, વિદ્વાન વકીલ એવી રજૂઆત કરે છે કે તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ની નોટિસના અનુસંધાને, અરજદાર નં. ૧ એ બિલ્ડિંગ

પ્રક્રિયામાં ભાગ લીધો હતો અને અરજદાર નં. ૧ સદર પ્રક્રિયામાં હારી ગઈ અને સામાવાળા નં. ૩ ને સફળ બિડર તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા તે પછી, હાલની અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે. આમ, આ કારણસર પણ આ અરજી ગ્રાહ્ય રાખવી ન જોઈએ. વિદ્વાન વકીલે એ.આઈ.આર. ૨૦૧૬ એસ.સી. ૩૦૦૬ માં અહેવાલિત સ્ટેટ ઓફ જમ્મુ એન્ડ કાશ્મીર વિ. આર.કે. ઝાલપુરી અને અન્ય ના કેસમાં તેમજ એ.આઈ.આર. ૨૦૧૪ એસ.સી. ૧૧૪૧ માં અહેવાલિત ચેન્નાઈ મેટ્રોપોલિટન વોટર સપ્લાય એન્ડ સીવરેજ બોર્ડ અને અન્ય વિ. ટી.ટી. મુરલી બાબુ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.

૫.૨ . વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શેલત એવી રજૂઆત કરશે કે અરજદાર નં. ૧ એ ઉત્તર પ્રદેશમાં ખુર્જા વિસ્તારના સંબંધમાં અરજી કરી હતી અને તેને તારીખ ૦૪.૧૨.૨૦૧૨ ના અધિકૃતતા પત્ર દ્વારા અધિકૃતતા મંજૂર કરવામાં આવી છે. સદર અધિકૃતતા રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ છે. જો કે, અરજદાર નં. ૧ એ સદર અધિકૃતતા સ્વીકારી છે અને આવી અધિકૃતતાના સંબંધમાં ક્યારેય કોઈ વિરોધ કર્યો નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદાર નં. ૧ એ સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા અમદાવાદ માટે જારી કરાયેલા પત્રના નિયમો અને શરતો સ્વીકાર્યા છે જેમાં વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખવામાં આવ્યો છે. ત્યારપછી અરજદાર નં. ૧ દ્વારા તેના સંબંધમાં પરફોર્મન્સ બેંક ગેરંટી રજૂ કરવામાં આવી હતી અને આખરે સામાવાળા બોર્ડે વિવાદિત વિસ્તાર સિવાય અમદાવાદ શહેર અને દસક્રોઈ માટે

અંતિમ અધિકૃતતા જારી કરી હતી. બિડ પ્રક્રિયા માટે સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા જારી કરાયેલી તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ની જાહેર નોટિસને પણ અરજદાર નં. ૧ દ્વારા પડકારવામાં આવી ન હતી અને તેનાથી વિપરીત અરજદાર નં. ૧ એ સદર પ્રક્રિયામાં કોઈપણ વિરોધ વિના ભાગ લીધો હતો. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અરજદારો રેગ્યુલેશન ૧૮ ને પડકારવા સંબંધે અનુકૂળ વલણ અપનાવી રહ્યા છે. આ તબક્કે, એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે બિડિંગ પ્રક્રિયા પૂર્ણ થતાં, સામાવાળા બોર્ડે સામાવાળા નં. ૩ ને તારીખ ૧૩.૦૬.૨૦૧૬ ના રોજ લેટર ઓફ ઇન્ટેન્ટ તેમજ તારીખ ૨૨.૦૬.૨૦૧૬ ના રોજ અધિકૃતતા પત્ર પહેલેથી જ જારી કરી દીધો છે. ઉપરોક્ત બંને પત્રો આ અદાલત દ્વારા તારીખ ૨૭.૦૬.૨૦૧૬ ના રોજ વચગાળાની રાહત મંજૂર કરવામાં આવી તે પહેલાં જારી કરવામાં આવ્યા હતા. એ પણ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૧૬.૦૬.૨૦૧૬ ના રોજ સામાવાળા બોર્ડને રૂ. ૧૦૧૨ કરોડની પરફોર્મન્સ બેંક ગેરંટી પહેલેથી જ રજૂ કરી દીધી છે. તેથી, એવી ભારપૂર્વક વિનંતી કરવામાં આવે છે કે અરજદારોના વર્તનને અને આ અદાલત દ્વારા વચગાળાનો હુકમ પસાર કરતા પહેલાં થયેલા ઘટનાક્રમને ધ્યાને લેતાં, હાલની અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે.

૫.૩. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શેલતે એવી રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારો દ્વારા આક્ષેપ કર્યા મુજબ સામાવાળા બોર્ડે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કર્યું

નથી. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શેલતે આ સંબંધમાં સામાવાળા બોર્ડ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલોને સમર્થન આપ્યું છે. વધુમાં એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદાર નં. ૧ એ પોતાને કોઈ પૂર્વગ્રહ થયો હોવાની કોઈ દલીલ કરી નથી. જો કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન થયું હોવાનું માની લેવામાં આવે તો પણ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં સુધી કુદરતી ન્યાયના ભંગ બદલ પૂર્વગ્રહ દર્શાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી કોઈ રાહત આપી શકાય નહીં. સદર દલીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે (૨૦૧૦) ૩ એસ.સી.સી. ૫૫૬ માં અહેવાલિત સર્વ યુ.પી. ગ્રામીણ બેંક વિ. મનોજ કુમાર સિંહા ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.

વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આ અદાલત નિર્ણયના ગુણદોષની તપાસ કરવા બેઠી નથી. હાઇકોર્ટ નિર્ણય પર પહોંચવાની રીત અને પદ્ધતિ સાથે નિસ્બત ધરાવે છે. અન્ય કોઈ દ્રષ્ટિકોણ શક્ય છે કે નહીં તે શોધવા માટે આગળ કંઈ હાથ ધરવાની જરૂર નથી. વાણિજ્યિક વ્યવહારમાં, સામ્ય અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો દૂર રહે છે. આ દલીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે (૨૦૦૭) ૧૪ એસ.સી.સી. ૫૧૭ માં અહેવાલિત જગદીશ મંડલ વિ. સ્ટેટ ઓફ ઓરિસ્સા ના કેસમાં આપેલા ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.

૫.૪ . વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શેલતે છેલ્લે એવી દલીલ કરી હતી કે ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સનું રેગ્યુલેશન ૧૮ એ અરજદારો દ્વારા દલીલ કર્યા મુજબ

અલ્ટ્રા વાયર્સ નથી. હકીકતમાં અદાણી ગેસ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય ના કેસમાં રિટ પિટિશન નં. ૧૦૦૨૮/૨૦૧૧ માં રાજસ્થાન હાઇકોર્ટે તેના તારીખ ૨૯.૦૪.૨૦૧૫ ના ચુકાદા દ્વારા સદર રેગ્યુલેશનની કાયદેસરતાને માન્ય રાખી છે. વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદાર નં. ૧ એ ગુજરાત સરકારની વચગાળાની નીતિના આધારે અમદાવાદ જિલ્લામાં સીજીડીનું કામ શરૂ કર્યું હતું. સદર વચગાળાની નીતિ પોતે એવી જોગવાઈ કરે છે કે જ્યારે પણ ગેસ એક્ટ અથવા અન્ય કોઈ સુસંગત રેગ્યુલેશન અમલમાં લાવવામાં આવે, ત્યારે અરજદારોએ સદર રેગ્યુલેશનની જરૂરિયાતો પૂર્ણ કરવી પડશે. વધુમાં ગુજરાત સરકાર દ્વારા આપવામાં આવેલી એનઓસી પણ આવી જ શરતને આધીન છે. વધુમાં એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે રાજ્યની વચગાળાની નીતિમાં સ્વીકારવામાં આવેલ રાષ્ટ્રપતિ સંદર્ભ એસોસિએશન ઓફ નેચરલ ગેસ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા તેના ચુકાદા મારફતે નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સદર રાષ્ટ્રપતિ સંદર્ભ એ જ ગુજરાત ગેસ એક્ટના સંબંધમાં હતો અને આખરે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ગુજરાત ગેસ એક્ટની બંધારણીય માન્યતા રદ કરી દીધી હતી અને ઠરાવ્યું હતું કે કુદરતી ગેસના સંબંધમાં, ભારતના બંધારણની અનુસૂચિ ૭ ની સૂચિ ૧ ની પ્રવિષ્ટિ ૫૩ હેઠળ માત્ર કેન્દ્ર સરકાર પાસે જ કાયદાકીય સત્તા છે. આમ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા સદર

ચુકાદાને ધ્યાને લેતાં, ગુજરાત સરકાર દ્વારા આપવામાં આવેલી એનઓસી અધિકારક્ષેત્ર વિનાની હતી.

પ.પ. વિદ્વાન વકીલ એવી દલીલ કરશે કે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૦૭ ના રોજ અમલમાં આવ્યો અને સદર તારીખથી માત્ર કેન્દ્ર સરકાર પાસે જ કાયદાકીય અને કારોબારી સત્તા છે અને તેથી સંસદે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૬ માં માની લીધેલી અધિકૃતતા દાખલ કરી હતી. તેથી, જ્યારે સંસદે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ માં 'માની લીધેલી અધિકૃતતા' ની વિભાવના દાખલ કરી, ત્યારે તે માત્ર કેન્દ્ર સરકારના કારોબારી હુકમ/અધિકૃતતા હેઠળ કામ કરતી સંસ્થાઓના સંબંધમાં જ હોઈ શકે. જો સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ નું એવું અર્થઘટન કરવામાં આવે કે આવા કારોબારી હુકમ/અધિકૃતતા વિના કામ કરતી સંસ્થાઓને પણ "માની લીધેલી અધિકૃતતા" મળે, તો આવું અર્થઘટન માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઉત્તર આપવામાં આવેલા રાષ્ટ્રપતિ સંદર્ભથી વિરુદ્ધ જશે. વધુમાં, કલમ ૧૬ એ પ્રકરણ ૪ ની જોગવાઈઓને આધીન છે જેમાં કલમ ૧૭ નો સમાવેશ થાય છે. વિદ્વાન વકીલે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૭ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે તે એવી જોગવાઈ કરે છે કે કેન્દ્ર સરકારના કારોબારી હુકમ/અધિકૃતતા હેઠળ કામ કરતી સંસ્થાઓએ બોર્ડ પાસેથી બીજી અધિકૃતતા માટે ફરીથી અરજી કરવાની જરૂર નથી કારણ કે તેઓ કલમ ૧૬ હેઠળ અધિકૃત થયેલી ગણવામાં આવે છે. જો કે, અન્ય સંસ્થાઓ પણ સામાવાળા બોર્ડ પાસેથી અધિકૃતતાનો દાવો કરી શકે છે જો તેઓ ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન

૧૮ ની કસોટી પૂર્ણ કરતી હોય. આમ, તેનાથી વિપરીત સદર અધિનિયમની કલમ ૧૭ સાથે વંચાણે લેતાં રેગ્યુલેશન ૧૮ અનધિકૃત સંસ્થાને પહેલેથી જ હાથ ધરેલા કામના સંબંધમાં અધિકૃતતાનો દાવો કરવાની વાજબી તક પૂરી પાડે છે જો કામ વ્યાજબી હદ સુધી પૂર્ણ થયું હોય. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશન ૧૮ ને સદર અધિનિયમની કલમ ૧૬ અથવા ભારતના બંધારણની જોગવાઈઓથી અલ્ટ્રા વાયર્સ કહી શકાય નહીં.

૫.૬ . વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શેલતે પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં નીચે મુજબના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

એ. ૧૯૯૦(૪) એસ.સી.સી. ૫૫૭ માં અહેવાલિત ભારત કોકિંગ કોલ લિમિટેડ વિ. સ્ટેટ ઓફ બિહાર.

બી. એ.આઇ.આર. ૧૯૯૭ એસ.સી. ૩૧૨૭ માં અહેવાલિત એસ.એસ. બોલા અને અન્ય વિ. બી.ડી. સરદાના અને અન્ય.

સી. (૨૦૦૪) ૪ એસ.સી.સી. ૪૮૯ માં અહેવાલિત એસોસિએશન ઓફ નેચરલ ગેસ અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય.

ડી. એ.આઇ.આર. ૨૦૦૫ એસ.સી. ૨૯૪ માં અહેવાલિત સ્ટેટ ઓફ ઝારખંડ અને અન્ય વિ. ગોવિંદ સિંહ.

ઇ. ૨૦૧૩(૧૧) એસ.સી.સી. ૪૫૧ માં અહેવાલિત રોહિતસ કુમાર વિ. ઓમ પ્રકાશ શર્મા.

૫.૭ . વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શેલતે તેથી એવી ભારપૂર્વક વિનંતી કરી હતી કે હાલની અરજી એ અરજદારોના પાછળથી આવેલા વિચાર સિવાય કંઈ નથી અને અરજીમાં કોઈ તથ્ય નથી અને તેથી તે નામંજૂર કરવામાં આવે.

૬. પક્ષકારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલો અમે ધ્યાને લીધી છે. અમે રેકર્ડ પર રજૂ કરાયેલી સામગ્રી તેમજ પક્ષકારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલો દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓનું પણ અવલોકન કર્યું છે.

૭ . વિદ્વાન વકીલોની રજૂઆતો ધ્યાને લેતા પહેલાં, અમે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની સંબંધિત જોગવાઈઓ અને ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના વિનિયમોનો સંદર્ભ આપવા માંગીએ છીએ.

૭.૧ . સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ નીચે મુજબના ઉદ્દેશો માટે ઘડવામાં આવ્યો છે:

"સદર અધિનિયમ ક્રૂડ ઓઈલ અને કુદરતી ગેસના ઉત્પાદનને બાદ કરતાં પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને કુદરતી ગેસના શુદ્ધિકરણ, પ્રક્રિયા, સંગ્રહ, પરિવહન, વિતરણ, માર્કેટિંગ અને વેચાણનું નિયમન કરવા માટે પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડની સ્થાપનાની જોગવાઈ કરે છે જેથી ગ્રાહકો અને પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને કુદરતી ગેસ સંબંધિત નિર્દિષ્ટ પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલી સંસ્થાઓના હિતોનું રક્ષણ કરી

શકાય અને દેશના તમામ ભાગોમાં પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને કુદરતી ગેસનો અવિરત અને પર્યાપ્ત પુરવઠો સુનિશ્ચિત કરી શકાય તેમજ સ્પર્ધાત્મક બજારોને પ્રોત્સાહન આપી શકાય અને તેની સાથે જોડાયેલી અથવા તેને આનુષંગિક બાબતો માટે જોગવાઈ કરી શકાય."

૭.૨ . સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમો ૧૬, ૧૭ અને ૬૧ નીચે મુજબ જોગવાઈ કરે છે:

"૧૬. અધિકૃતતા :-

કોઈપણ સંસ્થા-

(એ) કોમન કેરિયર અથવા કોન્ટ્રેક્ટ કેરિયર તરીકે કોઈપણ પાઈપલાઈન પાથરી, બાંધી, સંચાલિત કરી અથવા વિસ્તારી શકશે નહીં,

(બી) આ અધિનિયમ હેઠળ અધિકૃતતા મેળવ્યા વિના કોઈપણ શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક પાથરી, બાંધી, સંચાલિત કરી અથવા વિસ્તારી શકશે નહીં : પરંતુ એવી શરતે કે સંસ્થા :-

(૧) કોમન કેરિયર અથવા કોન્ટ્રેક્ટ કેરિયર તરીકે કોઈપણ પાઈપલાઈન પાથરી, બાંધી, સંચાલિત કરી અથવા વિસ્તારી રહી

હોય; અથવા

(૨) નિયુક્ત દિવસની તરત જ પહેલાં કોઈપણ શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક પાથરી, બાંધી, સંચાલિત કરી અથવા વિસ્તારી રહી હોય, તે આ પ્રકરણની જોગવાઈઓને આધીન આવી અધિકૃતતા ધરાવતી હોવાનું માની લેવામાં આવશે, પરંતુ હેતુ અથવા વપરાશમાં કોઈપણ ફેરફાર માટે બોર્ડ દ્વારા મંજૂર કરાયેલી અલગ અધિકૃતતાની જરૂર પડશે.

૧૭ . અધિકૃતતા માટે અરજી :-

(૧) કોમન કેરિયર અથવા કોન્ટ્રેક્ટ કેરિયર તરીકે પાઇપલાઇન પાથરી, બાંધી, સંચાલિત કરી અથવા વિસ્તારી રહી હોય, અથવા જે પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તરણ કરવા માંગતી હોય તેવી સંસ્થાએ આ અધિનિયમ હેઠળ અધિકૃતતા મેળવવા માટે બોર્ડને લેખિતમાં અરજી કરવી પડશે:

પરંતુ એવી શરતે કે નિયુક્ત દિવસ પહેલાં કોઈપણ સમયે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત કરાયેલી કોમન કેરિયર અથવા કોન્ટ્રેક્ટ કેરિયર તરીકે કોઈપણ પાઇપલાઇન પાથરતી, બાંધતી, સંચાલિત કરતી અથવા વિસ્તરણ કરતી સંસ્થાએ નિયુક્ત દિવસથી છ મહિનાની અંદર આવી પ્રવૃત્તિઓની વિગતો બોર્ડને સુપરત કરવી પડશે.

(૨) શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક પાથરી, બાંધી, સંચાલિત કરી અથવા વિસ્તારી રહી હોય, અથવા જે પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તરણ કરવા માંગતી હોય તેવી સંસ્થાએ આ અધિનિયમ હેઠળ અધિકૃતતા મેળવવા માટે લેખિતમાં અરજી કરવી પડશે:

પરંતુ એવી શરતે કે નિયુક્ત દિવસ પહેલાં કોઈપણ સમયે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત કરાયેલી કોઈપણ શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક પાથરતી, બાંધતી, સંચાલિત કરતી અથવા વિસ્તરણ કરતી સંસ્થાએ નિયુક્ત દિવસથી છ મહિનાની અંદર આવી પ્રવૃત્તિઓની વિગતો બોર્ડને સુપરત કરવી પડશે.

(૩) પેટા-કલમ (૧) અથવા પેટા-કલમ (૨) હેઠળની દરેક અરજી એવા ફોર્મમાં અને એવી રીતે કરવામાં આવશે અને તેની સાથે એવી ફી સામેલ રહેશે જે બોર્ડ, વિનિયમો દ્વારા, નિર્દિષ્ટ કરે.

(૪) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓને આધીન અને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત ધોરણો અને નીતિ માર્ગદર્શિકાઓ સાથે સુસંગત રહીને, બોર્ડ તેને કરવામાં આવેલી અરજીને નકારી શકે છે અથવા તેને યોગ્ય લાગે તેવા સુધારાઓ અથવા શરતોને આધીન સ્વીકારી શકે છે.

(૫) અરજીના ઇનકાર અથવા શરતી સ્વીકારના કિસ્સામાં, બોર્ડ,

જેવી સ્થિતિ હોય તે મુજબ, આવા નકારવા અથવા શરતી સ્વીકાર માટેના કારણો લેખિતમાં નોંધશે.

૬૧ . વિનિયમો બનાવવાની બોર્ડની સત્તા :-

(૧) બોર્ડ, અધિસૂચના દ્વારા, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓનો અમલ કરવા માટે આ અધિનિયમ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો સાથે સુસંગત વિનિયમો બનાવી શકે છે.

(૨) ખાસ કરીને, અને ઉપરોક્ત સત્તાની સામાન્યતાને પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના, આવા વિનિયમો નીચેની તમામ અથવા કોઈપણ બાબતો માટે જોગવાઈ કરી શકે છે, એટલે કે:-

(એ) કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ બોર્ડની બેઠકોનો સમય અને સ્થાનો તથા આવી બેઠકોમાં અનુસરવાની પ્રક્રિયા (કામકાજના વ્યવહાર માટે જરૂરી કોરમ સહિત);

(બી) કલમ ૧૦ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ સચિવની સત્તાઓ અને ફરજો;

(સી) કલમ ૧૦ ની પેટા-કલમ (૪) હેઠળ નિમાયેલા કન્સલ્ટન્ટ્સના નિયમો અને શરતો;

(ડી) કલમ ૧૧ ના ખંડ (બી) ના ઉપ-ખંડ (૩) હેઠળ નોંધણીની આવશ્યકતા ધરાવતી પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અથવા કુદરતી ગેસ માટેની સંગ્રહ સુવિધાઓની ક્ષમતા;

(ઈ) કોમન કેરિયર અથવા કોન્ટ્રેક્ટ કેરિયર અથવા શહેર કે સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક માટે ઓપન એક્સેસ અને પરિવહન દરનું નિયમન કરવું અને કલમ ૧૧ ના ખંડ (ઈ) માં ઉલ્લેખિત અન્ય બાબતો;

(એફ) કલમ ૧૧ ના ખંડ (એફ) ના ઉપ-ખંડ (૫) હેઠળ સંસ્થાઓ માટે માર્કેટિંગ સેવા જવાબદારીઓ અને રિટેલ આઉટલેટ્સ માટે રિટેલ સેવા જવાબદારીઓ;

(જી) કલમ ૧૧ ના ખંડ (જી) હેઠળ ફી અને અન્ય ચાર્જીસની વસૂલાત;

(એચ) કલમ ૧૧ ના ખંડ (આઈ) હેઠળ પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને કુદરતી ગેસ સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓમાં સુરક્ષા ધોરણો સહિત તકનીકી ધોરણો અને વિશિષ્ટતાઓ;

(આઈ) કલમ ૧૩ ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ બોર્ડ દ્વારા અનુસરવાની પ્રક્રિયા જેમાં તે પોતાનું કામકાજ ચલાવશે તે સ્થળોનો સમાવેશ થાય છે;

(જે) કલમ ૧૪ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ પેટ્રોલિયમ અને કુદરતી ગેસ રજિસ્ટર નિભાવવાની રીત;

(કે) કલમ ૧૪ ની પેટા-કલમ (૪) હેઠળ રજિસ્ટરમાંની કોઈપણ નોંધની પ્રમાણિત નકલ મેળવવા માટે અરજી કરવાનું ફોર્મ અને

રીત તથા આવી અરજી સાથે સામેલ કરવાની ફી;

(એલ) કલમ ૧૫ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અરજી કરવાનું ફોર્મ અને રીત તથા કલમ ૧૫ ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ આવી અરજી સાથે સામેલ કરવાની ફી;

(એમ) કલમ ૧૫ ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ આપવામાં આવેલ નોંધણી પ્રમાણપત્ર કલમ ૧૫ ની પેટા-કલમ (૪) હેઠળ કઈ રીતે મોકૂફ રાખી શકાય અથવા રદ કરી શકાય તે રીત;

(એન) કલમ ૧૭ ની પેટા-કલમ (૧) અથવા પેટા-કલમ (૨) હેઠળ અરજી કરવાનું ફોર્મ અને રીત તથા કલમ ૧૭ ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ આવી અરજી સાથે સામેલ કરવાની ફી;

(ઓ) કલમ ૧૮ હેઠળ નોંધણી માટેની અરજીઓની સ્વીકૃતિની પ્રસિદ્ધિ કરવાનું ફોર્મ અને રીત;

(પી) કલમ ૧૯ ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ સંસ્થાની પસંદગી કરવાની રીત;

(ક્યુ) કલમ ૨૦ ની પેટા-કલમ (૪) હેઠળ શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્કને કેટલા વર્ષો માટે કોમન કેરિયર અથવા કોન્ટ્રેક્ટ કેરિયરના દાયરામાંથી બાકાત રાખવામાં આવશે તે વર્ષોની સંખ્યા નક્કી કરવા માટેના સિદ્ધાંતો;

(આર) કલમ ૨૦ ની પેટા-કલમ (૫) હેઠળ કોમન કેરિયર અથવા

કોન્ટ્રેક્ટ કેરિયર જાહેર કરવા અથવા પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા કે વિસ્તરણ માટે અધિકૃત કરવા માટે, અથવા શહેર કે સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક જાહેર કરવા અથવા પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા કે વિસ્તરણ માટે અધિકૃત કરવા માટે બોર્ડ દ્વારા અનુસરવાના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો અને ઉદ્દેશો;

(એસ) કલમ ૨૧ ની પેટા-કલમ (૧) ના પરંતુક હેઠળ સંસ્થાઓએ જેનું પાલન કરવું જરૂરી છે તે એફિલિએટ આચારસંહિતા;

(ટી) કલમ ૨૨ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ કોમન કેરિયર્સ અથવા કોન્ટ્રેક્ટ કેરિયર્સ અથવા શહેર કે સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક માટેના પરિવહન ટેરિફ અને આવા ટેરિફ નક્કી કરવાની રીત;

(યુ) કલમ ૨૫ ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ ફરિયાદ કરવાનું ફોર્મ અને આવી ફરિયાદ સાથે સામેલ કરવાની ફી;

(વી) કલમ ૨૬ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ તપાસ અધિકારી દ્વારા તપાસ હાથ ધરવાની રીત;

(ડબલ્યુ) કલમ ૨૬ ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ તપાસ અધિકારી તરીકે નિમણૂક માટે કોઈપણ વ્યક્તિ પાસે હોવી જરૂરી એવી

લાયકાત અને અનુભવ;

(એક્સ) કલમ ૫૧ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ બોર્ડ દ્વારા ડેટા બેંક અને માહિતી પ્રણાલી નિભાવવાનું ફોર્મ અને રીત;

(વાય) કલમ ૫૨ ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (એ) હેઠળ સંસ્થા દ્વારા દસ્તાવેજી રેકર્ડની જાળવણી;

(ઝેડ) કલમ ૫૨ ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (ડી) ના ઉપ-ખંડ (૨) હેઠળ બોર્ડ સમક્ષ નોંધણી કરાવવાના હોય તેવા અન્ય કોઈપણ પ્રકારના દસ્તાવેજો;

(ઝેડએ) અન્ય કોઈપણ બાબત કે જે વિનિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવાની આવશ્યકતા હોય અથવા નિર્દિષ્ટ કરી શકાતી હોય અથવા જેના સંબંધમાં વિનિયમો દ્વારા જોગવાઈ કરવાની હોય અથવા કરી શકાતી હોય.

૭.૩ . ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સનું રેગ્યુલેશન ૧૮ નીચે મુજબ જોગવાઈ કરે છે:

"૧૮. નિયુક્ત દિવસ પહેલાં સીજીડી નેટવર્ક પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તરણ માટે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત ન કરાયેલી સંસ્થા.

(૧) નિયુક્ત દિવસ પહેલાં કોઈપણ સમયે સીજીડી નેટવર્ક પાથરતી, બાંધતી, સંચાલિત કરતી અથવા વિસ્તરણ કરતી પરંતુ

કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા તેમ કરવા માટે યોગ્ય રીતે અધિકૃત ન થયેલી સંસ્થાએ અનુસૂચિ ૧ મુજબના ફોર્મમાં અધિકૃતતા મેળવવા માટે તાત્કાલિક અરજી કરવાની રહેશે.

(૨) અધિકૃતતા મંજૂર કરવા માટેની અરજી પર વિચારણા કરતી વખતે બોર્ડ નીચે મુજબના માપદંડો ધ્યાનમાં લઈ શકે છે, એટલે કે:-

(એ) સદર સંસ્થા નિયુક્ત તારીખ પહેલાં રેગ્યુલેશન ૫ ના પેટા-રેગ્યુલેશન (૬) ના ખંડો (એ) થી (ઈ) અને (આઇ) માં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબના લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડો પૂર્ણ કરતી હોય અને કેન્દ્ર તથા રાજ્ય સરકારો અને અન્ય વૈધાનિક સત્તામંડળો પાસેથી તમામ જરૂરી વૈધાનિક મંજૂરીઓ, પરવાનગીઓ, વાંધા વગરના પ્રમાણપત્રો ધરાવતી હોય;

(બી) અધિકૃતતા મંજૂર કરવા માટે અરજી સબમિટ કરતી વખતે જે સંસ્થા કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલી ન હોય, તેણે કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલી કંપની બનવાની બાંહેધરી આપવાની રહેશે:

પરંતુ એવી શરતે કે બોર્ડ તેને યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધણી કરાવવામાંથી સંસ્થાને મુક્તિ આપી શકે છે;

(સી) પ્રોજેક્ટને ધિરાણ આપતી નાણાકીય સંસ્થા દ્વારા મૂલ્યાંકન કરાયેલ સંસ્થાના ડીએફઆર ની સરખામણીમાં નિયુક્ત દિવસના તરત જ પહેલાં સુધી થયેલી વાસ્તવિક ભૌતિક પ્રગતિ અને તેની નાણાકીય પ્રતિબદ્ધતાનું સંતોષકારક મૂલ્યાંકન. જો પ્રોજેક્ટને કોઈપણ નાણાકીય સંસ્થા દ્વારા ધિરાણ આપવામાં આવ્યું ન હોય, તો બોર્ડ ડીએફઆર નું મૂલ્યાંકન કરી શકે છે. સંસ્થાના ડીએફઆર માં પ્રોજેક્ટનો નિર્દિષ્ટ ભૌગોલિક વિસ્તાર સ્પષ્ટપણે દર્શાવવો જોઈએ અને સીએનજી તથા પીએનજી માટે પ્રસ્તાવિત કવરેજ પણ નિર્દિષ્ટ કરવું જોઈએ. જો સંસ્થા દ્વારા પ્રસ્તાવિત ભૌગોલિક વિસ્તાર, ગ્રાહક વિભાગો, ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની આવશ્યકતાઓ વગેરેને ધ્યાનમાં રાખીને બોર્ડ દ્વારા ડીએફઆર ની ચકાસણી કરવા પર ડીએફઆર સબ-ઓપ્ટિમલ અને અસ્વીકાર્ય જણાય, તો બોર્ડ અધિકૃતતા જારી કરવા માટે સંસ્થાના કેસ પર વિચારણા ન કરી શકે;

(ડી) ખંડ (સી) માં ઉલ્લેખિત વાસ્તવિક ભૌતિક પ્રગતિ અને તેની નાણાકીય પ્રતિબદ્ધતાના સંબંધમાં, નિયુક્ત દિવસની તરત જ પહેલાં ડીએફઆર મુજબ સીજીડી પ્રોજેક્ટ માટે ઓળખવામાં આવેલા મૂડી ખર્ચના ઓછામાં ઓછા પચીસ ટકા જેટલી ભૌતિક પ્રગતિ અને ઓછામાં ઓછા પચીસ ટકા જેટલી નાણાકીય પ્રતિબદ્ધતા પર્યાપ્ત ગણી શકાય;

(ઈ) સદર સંસ્થાએ નિયુક્ત દિવસ પહેલાં સીજીએસ માટે સંપાદન અથવા ભાડાપટ્ટા દ્વારા જમીનની વ્યવસ્થા કરેલી હોવી જોઈએ અને સીજીએસ ઊભું કરવા માટે જરૂરી સાધનસામગ્રી મેળવી લીધી હોવી જોઈએ;

(એફ) બોર્ડ વાસ્તવિક ભૌતિક પ્રગતિ અને નાણાકીય પ્રતિબદ્ધતાને પ્રમાણિત કરાવવાનો અધિકાર અનામત રાખે છે અને હાંસલ કરેલી પ્રગતિના આધારે, બોર્ડ સંસ્થાને અધિકૃત વિસ્તાર માટે અધિકૃત કરવા વિચારણા કરી શકે છે-

(૧) તેના ડીએફઆર માં દર્શાવેલ ભૌગોલિક વિસ્તાર મુજબ;

(૨) નિયુક્ત દિવસ સુધીમાં અમલીકરણ હેઠળ વાસ્તવમાં આવરી લેવાયેલા ભૌગોલિક વિસ્તાર મુજબ; અથવા

(૩) બોર્ડ દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરાયેલા ભૌગોલિક વિસ્તાર મુજબ;

(જી) સીજીડી નેટવર્ક પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તરણ કરવાના સંબંધમાં, સુરક્ષા ધોરણો અને રેગ્યુલેશન ૧૫ માં નિર્દિષ્ટ સેવાની ગુણવત્તાના ધોરણો સહિત તકનીકી ધોરણો અને વિશિષ્ટતાઓ માટેના સંબંધિત વિનિયમોમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ લાગુ પડતા તકનીકી ધોરણો, વિશિષ્ટતાઓ અને સુરક્ષા ધોરણોને પૂર્ણ કરવાની તેની ક્ષમતાની પર્યાપ્તતા અંગે બોર્ડને

સંતોષ આપવાની જવાબદારી સંસ્થાની છે;

(એચ) નાણાકીય સંસ્થા દ્વારા મૂલ્યાંકન કર્યા મુજબ સીજીડી નેટવર્ક પ્રોજેક્ટ વિકસાવવામાં નાણાકીય પ્રતિબદ્ધતાઓ સમયસર અને પર્યાપ્ત રીતે પૂર્ણ કરવામાં સંસ્થાની નાણાકીય સ્થિતિનું મૂલ્યાંકન અને સંસ્થાના ઓડિટ કરાયેલા હિસાબી ચોપડાઓની તપાસ;

(આઇ) સીજીડી નેટવર્ક દ્વારા આવરી લેવાના અધિકૃત વિસ્તારમાં માંગને પહોંચી વળવા માટે કુદરતી ગેસના પુરવઠા માટેની ચોક્કસ વ્યવસ્થા;

(જે) અરજીની તપાસના આધારે બોર્ડ દ્વારા સુસંગત ગણવામાં આવે તેવા અન્ય કોઈપણ માપદંડ.

(૩) ખંડો (એ) થી (જે) ના સંદર્ભમાં અરજીનું મૂલ્યાંકન માપદંડોના સંયુક્ત સ્વરૂપ અને આંતરિક જોડાણોને ધ્યાનમાં રાખીને સમગ્રતામાં કરવામાં આવશે.

(૪) બોર્ડ, પેટા-રેગ્યુલેશન (૨) હેઠળના માપદંડોના સંદર્ભમાં અરજીની તપાસ કર્યા પછી અને અન્ય વિનિયમોમાંની જરૂરિયાતોને પણ ધ્યાનમાં લીધા પછી, અધિકૃતતા માટે કેસ ધ્યાને લેવો જોઈએ કે નહીં તે અંગે પ્રથમદર્શી અભિપ્રાય રચી શકે

છે.

(૫) પ્રથમદર્શી વિચારણાના કિસ્સામાં, બોર્ડ પ્રોજેક્ટની સંક્ષિપ્ત વિગતો આપતી અને સદર દરખાસ્ત પર કોઈપણ વ્યક્તિ પાસેથી ત્રીસ દિવસની અંદર ટિપ્પણીઓ અને વાંધાઓ, જો કોઈ હોય તો, માંગતી એક રાષ્ટ્રીય અને એક સ્થાનિક દૈનિક વર્તમાનપત્રમાં (વેબહોસ્ટિંગ સહિત) જાહેર નોટિસ જારી કરશે.

(૬) બોર્ડ, પેટા-રેગ્યુલેશન (૫) હેઠળની ટિપ્પણીઓ અને વાંધાઓ, જો કોઈ હોય તો, તેની તપાસ કર્યા પછી, સીજીડી નેટવર્ક માટે અધિકૃતતા મંજૂર કરવા માટેના કેસને ધ્યાને લઈ શકે છે અથવા નકારી શકે છે.

(૭) જો અધિકૃતતા મંજૂર કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવે, તો તે અનુસૂચિ ડી મુજબના ફોર્મમાં રહેશે;

(૮) અરજી નકારવાના કિસ્સામાં, બોર્ડ સંબંધિત પક્ષકારને તેનો કેસ સમજાવવાની વાજબી તક આપ્યા પછી કારણો સહિતનો હુકમ પસાર કરશે અને રેગ્યુલેશન ૬ ના સંદર્ભમાં પ્રોજેક્ટ માટે યોગ્ય સંસ્થા પસંદ કરવા આગળ વધશે.

(૯) જો સંસ્થા સીજીડી નેટવર્ક માટે અધિકૃતતા મંજૂર કરવા માટે પસંદ કરવામાં આવે તો-

(એ) નેટવર્ક ટેરિફ અને સીએનજી માટેના કમ્પ્રેશન ચાર્જ પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ (ડિટર્મિનેશન ઓફ નેટવર્ક ટેરિફ ફોર સિટી ઓર લોકલ નેચરલ ગેસ ડિસ્ટ્રિબ્યુશન નેટવર્ક્સ એન્ડ કમ્પ્રેશન ચાર્જ ફોર સીએનજી) રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૮ હેઠળ નક્કી કરવામાં આવશે;

(બી) બોર્ડ પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ (એક્સક્લુઝિવિટી ફોર સિટી ઓર લોકલ નેચરલ ગેસ ડિસ્ટ્રિબ્યુશન નેટવર્ક્સ) રેગ્યુલેશન્સ, ૨૦૦૮ માં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબના આવા નિયમો અને શરતો પર વિશિષ્ટતા આપવા પર વિચાર કરી શકે છે;

(સી) સદર સંસ્થા સુરક્ષા ધોરણો સહિત તકનીકી ધોરણો અને વિશિષ્ટતાઓ માટેના સંબંધિત વિનિયમો હેઠળ નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબના સુરક્ષા ધોરણો સહિત તકનીકી ધોરણો, વિશિષ્ટતાઓનું પાલન કરશે;

(ડી) રેગ્યુલેશન્સ ૯, ૧૩, ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ હેઠળની જોગવાઈઓ સદર સંસ્થાને લાગુ પડશે."

૮. આ તબક્કે, આ બાબતમાં સંકળાયેલા મુદ્દાઓ નક્કી કરવા માટે અમે સંબંધિત હકીકતો ધ્યાને લેવા માંગીએ છીએ. અરજદાર નં. ૧ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ ઘડાયો તે પહેલાંથી અમદાવાદમાં તેનું સીજીડી નેટવર્ક

પાથરવાનું, બાંધવાનું, સંચાલિત કરવાનું અને વિસ્તરણ કરવાનું કામ કરી રહી છે. તારીખ ૨૦.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ, અરજદાર નં. ૧ એ ગેસ વિતરણ નેટવર્ક સ્થાપવા માટે ગુજરાત સરકાર સમક્ષ એક દરખાસ્ત મૂકી હતી. તે દરમિયાન, ગુજરાત સરકારે ગેસ વિતરણ વ્યવસ્થાનો સતત અને સરળ વિકાસ સુનિશ્ચિત કરવાના ઉદ્દેશ સાથે તારીખ ૧૮.૦૭.૨૦૦૨ ના રોજ ગેસ વિતરણ માટેની વચગાળાની નીતિ અધિસૂચિત કરી હતી. એક નોડલ એજન્સીની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી જેણે રસ ધરાવતા રોકાણકારો પાસેથી દરખાસ્તો મંગાવી હતી. અરજદાર નં. ૧ ની વિનંતી સ્વીકારવામાં આવી હતી અને અમુક નિયમો અને શરતો પર તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૦૩ ના રોજ ગુજરાત સરકાર દ્વારા અરજદાર નં. ૧ ની તરફેણમાં એનઓસી જારી કરવામાં આવી હતી. વિવાદ એ વિવાદિત વિસ્તાર એટલે કે સાણંદ, ધોળકા અને બાવળા સંબંધિત છે. અરજદાર નં. ૧ નો એવો કેસ છે કે તેણે વિવાદિત વિસ્તારમાં પણ એનઓસી મંજૂર થવાના અનુસંધાને સીજીડી નેટવર્ક પાથર્યું હતું. સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૦૭ ના રોજ અમલમાં આવ્યો હતો, જ્યારે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ તારીખ ૧૨.૦૭.૨૦૧૦ ના રોજ અધિસૂચિત કરવામાં આવી હતી. સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ અમલમાં આવ્યા પછી, સામાવાળા બોર્ડે તારીખ ૩૦.૧૦.૨૦૦૭ ના રોજ એક પ્રેસ-નોટ બહાર પાડી હતી અને તે દ્વારા કેન્દ્ર સરકારની અધિકૃતતા સાથે અથવા તે વિના શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક પાથરવાની, બાંધવાની, સંચાલિત કરવાની અથવા વિસ્તરણ કરવાની પ્રવૃત્તિઓમાં સંકળાયેલી સંસ્થાઓને નિર્ધારિત પ્રોફોર્મામાં

સામાવાળા બોર્ડને સંબંધિત વિગતો સુપરત કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. અરજદારોએ કોઈપણ વાંધો ઉઠાવ્યા વિના વિગતો રજૂ કરી હતી. અરજદાર નં. ૧ ને એમ પણ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય સરકારે તેને કોઈ અધિકૃતતા આપી નથી અને તેથી તેણે કેન્દ્ર સરકાર પાસેથી અધિકૃતતા મેળવવા અરજી કરવી પડશે. અરજદાર નં. ૧ એ તે મુજબ અમદાવાદમાં તેના સીજીડી નેટવર્ક માટે અધિકૃતતા મંજૂર કરવા અરજી કરી હતી. બોર્ડે અરજદાર નં. ૧ ને જરૂરી વિગતો પૂરી પાડવા જણાવ્યું હતું. અમદાવાદમાં તેના સીજીડી નેટવર્કને લગતા તાકીદના મૂડી કાર્યો હાથ ધરવા માટે અરજદાર નં. ૧ ને કામચલાઉ મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. અરજદાર નં. ૧ એ સામાવાળા બોર્ડની તરફેણમાં ઇન્ડેમ્નિટી બોન્ડ પણ રજૂ કર્યું હતું. જુલાઈ, ૨૦૧૦ માં કલમ ૧૬ અમલમાં આવ્યા પછી, સામાવાળા બોર્ડે તારીખ ૦૪.૦૨.૨૦૧૩ ના રોજ અમુક નિયમો અને શરતો પર અરજદાર નં. ૧ ને કામચલાઉ અધિકૃતતા મંજૂર કરી હતી. વિવાદિત વિસ્તારોને બાકાત રાખવામાં આવ્યા હતા અને તેથી અમુક પત્રવ્યવહારો થયા હતા. અરજદાર નં. ૧ દ્વારા તારીખ ૩૧.૧૦.૨૦૧૩ ના રોજ પરફોર્મન્સ બોન્ડ ગેરંટી પણ રજૂ કરવામાં આવી હતી અને ત્યારપછી સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા તારીખ ૨૮.૧૧.૨૦૧૩ નો વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. સામાવાળા બોર્ડે ત્યારપછી અમદાવાદના વિવાદિત વિસ્તાર માટે સીજીડી નેટવર્કના વિકાસ માટે રસ ધરાવતા પક્ષકારો પાસેથી બિડ મંગાવતી તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ની નોટિસ જારી કરી હતી. અરજદાર નં. ૧ એ સદર બિડિંગ પ્રક્રિયામાં ભાગ લીધો હતો અને સદર બિડિંગ પ્રક્રિયામાં સામાવાળા નં.

૩ ને સફળ બિડર તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા છે. અરજદારોએ ત્યારપછી હાલની અરજી દાખલ કરેલ છે.

૯ . સામાવાળાઓએ એવી દલીલ કરી છે કે વૈકલ્પિક ઉપાયની ઉપલબ્ધતા, વિલંબ અને ક્ષતિના આધારે અરજી નામંજૂર થવાપાત્ર છે. વધુમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અરજદારો તેમના વર્તનને કારણે અરજીમાં અરજ કરેલ દાદ મેળવવા માટે હકદાર નથી. સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૩૩ નીચે મુજબ જોગવાઈ કરે છે:

<u>"૩૩. એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલો</u>

(૧) આ અધિનિયમ હેઠળ બોર્ડ દ્વારા કરવામાં આવેલા હુકમ અથવા નિર્ણયથી વ્યથિત કોઈપણ વ્યક્તિ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી શકે છે : પરંતુ એવી શરતે કે કોઈપણ દંડ લાદતા બોર્ડના હુકમ અથવા નિર્ણય સામે અપીલ દાખલ કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિએ, અપીલ દાખલ કરતી વખતે, આવા દંડની રકમ જમા કરાવવી પડશે : વધુમાં એવી શરતે કે જ્યાં કોઈપણ ચોક્કસ કિસ્સામાં, એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલનો એવો અભિપ્રાય હોય કે આવા દંડની રકમ જમા કરાવવાથી આવી વ્યક્તિને અયોગ્ય મુશ્કેલી પડશે, તો તે દંડની વસૂલાતને સુરક્ષિત રાખવા માટે તેને યોગ્ય લાગે તેવી શરતોને આધીન આવી ડિપોઝિટમાંથી મુક્તિ આપી શકે છે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળની દરેક અપીલ વ્યથિત વ્યક્તિને બોર્ડ દ્વારા કરવામાં આવેલા નિર્દેશ અથવા નિર્ણયના હુકમની નકલ મળ્યાની તારીખથી ત્રીસ દિવસની મુદતની અંદર દાખલ કરવામાં આવશે અને તે નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવા ફોર્મમાં, તેવી રીતે ચકાસાયેલી અને તેવી ફી સાથે રહેશે : પરંતુ એવી શરતે કે જો એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલને સંતોષ થાય કે તે મુદતની અંદર અપીલ દાખલ ન કરવા માટે પૂરતું કારણ હતું, તો તે ત્રીસ દિવસની સદર મુદત પૂરી થયા પછી પણ અપીલ ગ્રાહ્ય રાખી શકે છે.

(૩) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અપીલ મળવા પર, એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, પક્ષકારોને સાંભળવાની તક આપ્યા પછી, તેના પર પોતાને યોગ્ય લાગે તેવા હુકમો પસાર કરી શકે છે.

(૪) એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ તેના દ્વારા કરવામાં આવેલા દરેક હુકમની એક નકલ અપીલના પક્ષકારોને અને બોર્ડને મોકલશે.

(૫) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ દાખલ કરાયેલી અપીલનો એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા શક્ય તેટલી ઝડપથી નિકાલ કરવામાં આવશે અને અપીલ મળ્યાની તારીખથી નેવું દિવસની અંદર અપીલનો આખરી નિકાલ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવશે: પરંતુ એવી શરતે કે જ્યાં આવી કોઈપણ અપીલ નેવું દિવસની સદર મુદતની અંદર નિકાલ ન થઈ શકે, ત્યાં એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સદર મુદતની અંદર અપીલનો

નિકાલ ન કરવા બદલના તેના કારણો લેખિતમાં નોંધશે.

(૬) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ દાખલ કરાયેલી અપીલમાં સંદર્ભિત બોર્ડના કોઈપણ હુકમ અથવા નિર્ણયની કાયદેસરતા અથવા ઔચિત્ય કે શુદ્ધતાની તપાસ કરવાના હેતુ માટે એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, પોતાની મેળે અથવા અન્યથા, આવી અપીલના નિકાલ માટે સંબંધિત રેકર્ડ મંગાવી શકે છે અને પોતાને યોગ્ય લાગે તેવા હુકમો કરી શકે છે."

૯.૧ . આમ, ઉપરોક્ત જોગવાઈ પરથી કહી શકાય કે સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા લેવાયેલા નિર્ણયને એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરીને પડકારી શકાય છે. જો કે, હાલની અરજીમાં, અરજદારોએ ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને પણ પડકારી છે. તેથી, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ સ્થાપિત એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ અરજીમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાનો નિર્ણય કરવા સક્ષમ રહેશે નહીં અને તેથી હાલના કેસની હકીકતોમાં, અરજદારોને એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવા મોકલી શકાય નહીં.

૧૦. વિલંબ, ક્ષતિ અને અરજદારોના વર્તન અંગે સામાવાળાઓ તરફેના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામા આવેલી અન્ય દલીલો સંયુક્ત રીતે ધ્યાને લેવામાં આવે છે. ઉપર ચર્ચા કરેલી હકીકતો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે

સામાવાળા બોર્ડે તારીખ ૩૧.૦૩.૨૦૦૮ ના રોજ અરજદાર નં. ૧ ને એક પત્ર જારી કર્યો હતો અને જરૂરી વિગતો રજૂ કરવા જણાવ્યું હતું. જો કે, તે તબક્કે, અરજદારોએ રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને પડકારી ન હતી અને તેનાથી વિપરીત કોઈપણ વિરોધ વિના તારીખ ૦૯.૦૭.૨૦૦૮ ના પત્ર દ્વારા સદર જોગવાઈઓ હેઠળ અધિકૃતતા માંગતી અરજી રજૂ કરી હતી. એ સાચું છે કે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ વર્ષ ૨૦૧૦ માં અમલમાં લાવવામાં આવી હતી. જો કે, તે સમયે પણ અરજદારોએ વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશનની કાયદેસરતાને પડકારી ન હતી. વધુમાં, અરજદાર નં. ૧ એ કોઈપણ વિરોધ વિના સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭(૨) અને રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ અધિકૃતતા માટે અરજી કરી હતી અને સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા નિયત કરાયેલી સુનાવણીમાં ભાગ લીધો હતો. તે તબક્કે પણ 'માની લીધેલી અધિકૃત સંસ્થા' ના સંબંધમાં કોઈ વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો અને તેનાથી વિપરીત અરજદાર નં. ૧ એ સામાવાળા બોર્ડને જરૂરી વિગતો પૂરી પાડી હતી. રેકર્ડ પરથી એ પણ સ્પષ્ટ થાય છે કે તારીખ ૦૪.૦૨.૨૦૧૩ ના રોજ, સામાવાળા બોર્ડે અમુક નિયમો અને શરતો પર કામચલાઉ અધિકૃતતા પત્ર જારી કર્યો હતો જેમાં વિવાદિત વિસ્તારોને બાકાત રાખવામાં આવ્યા હતા. તે તબક્કે પણ અરજદારો દ્વારા રેગ્યુલેશન ૧૮ ને પડકારવામાં આવ્યું ન હતું અને તેનાથી વિપરીત નિયમો અને શરતો અરજદાર નં. ૧ દ્વારા તેના તારીખ ૨૮.૧૦.૨૦૧૩ ના પત્રવ્યવહાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યા હતા. આમ, હાલના કેસની હકીકતો પરથી એ જણાય છે કે વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશનની કાયદેસરતાને પડકારતી અરજી ૮ વર્ષના સમયગાળા પછી દાખલ

કરવામાં આવી છે અને સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કર્યાની તારીખથી ૩ વર્ષના સમયગાળા પછી અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે. અરજદારોનો એવો કેસ છે કે અરજદાર નં. ૧ એ વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખવા સામે તાત્કાલિક વિરોધ કર્યો હતો અને અધિકૃતતા હુકમ વિરોધ સાથે સ્વીકાર્યો હતો. અરજદારો દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તેથી અરજદારોએ અધિકૃતતા પત્રને પડકારવાનો પોતાનો અધિકાર જતો કર્યો ન હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે માત્ર વિલંબ એ હકજતો કરવા સમાન નથી અને કાયદાની જોગવાઈઓ સામે કોઈ એસ્ટોપલ હોઈ શકે નહીં.

૧૦.૧ . દિલ્હી ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૫૬ અને ૫૯ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૫૬. મનજીત સિંહના કેસ પરથી પક્ષકારોનું વર્તન નોંધી શકાય છે. સ્વીકાર્યપણે, નોંધણી કરાવનારાઓ નિયત સમયગાળામાં હપ્તા ચૂકવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. તેમને તારીખ ૨૩-૪-૧૯૯૭ ની એક નોટિસ બજાવવામાં આવી હતી જે નીચે મુજબની શરતોમાં છે:

"જ્યારે તમને ૫ મી એસએફએસ - ૧૯૮૨ હેઠળ તમારી નોંધણી સામે ડીડીએ (મેનેજમેન્ટ એન્ડ ડિસ્પોઝલ ઓફ હાઉસિંગ એસ્ટેટ્સ) રેગ્યુલેશન્સ, ૧૯૬૮ હેઠળ તારીખ ૩૧-૩-૧૯૯૩ ના ફાળવણી-કમ-માંગણી પત્ર દ્વારા શેખ સરાય રેસિડેન્શિયલ સ્કીમમાં પોકેટ એફ માં બીજા માળે કેટેગરી-૨ નો

એસએફએસ ફ્લેટ ફાળવવામાં આવ્યો હતો.

અને જ્યારે ફાળવણી-ક્રમ-માંગણી પત્ર મુજબ નીચે મુજબના સમયપત્રક અનુસાર નીચેના હપ્તાઓ ચૂકવવાના હતા :-

હપ્તા	**રકમ**	**નિયત તારીખ**	**હપ્તો ચૂકવ્યા તારીખ**	**ચલણ નં.**
૧ લો	રૂ. ૧,૩૫,૮૬૭/-	૩૦-૪-૯૩	૨૪-૫-૯૩	૦૩૨૬૦૧ (રૂ. ૧,૩૫,૮૬૭)
૨ જો	રૂ. ૧,૨૫,૦૬૦/-	૩૦-૧૦-૯૩ ૩૧-૫-૯૪	૩૦-૧૦-૯૩	૧૧૨૦૨૫ (રૂ. ૪૩,૬૭૫) (રૂ. ૫૦,૦૦૦)
૩ જો	રૂ. ૧,૫૬,૩૨૫/-	૩૦-૪-૯૪	૨૪-૧૧-૯૪	૦૧૦૨૪૩ (રૂ. ૫૦,૦૦૦)
૪ થો	રૂ. ૧,૨૫,૦૬૦/-	૩૦-૧૦-૯૬	૨૫-૭-૯૬	૦૧૦૨૪૫ (રૂ. ૫૦,૦૦૦)

ઉપરોક્ત ચાર્ટના અવલોકન પરથી જોઈ શકાય છે કે તમે ફાળવણી-ક્રમ-માંગણી પત્રમાં દર્શાવેલ સમયપત્રક મુજબ હપ્તો જમા કરાવ્યો નથી.

અને જ્યારે ફાળવણી-ક્રમ-માંગણી પત્રના નિયમો અને શરતો મુજબ, જે કલમ/શરત ૪ માં સમાવિષ્ટ છે, જો સમયપત્રક મુજબ હપ્તાઓ ન ચૂકવવામાં આવે તો ફાળવણી રદ થવાપાત્ર હતી.

અને જ્યારે એ સ્પષ્ટ છે કે તમે સમયપત્રક મુજબ હપ્તાઓ જમા કરાવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છો અને આમ તારીખ ૩૧-૩-૧૯૯૩ ના ફાળવણી-કમ-માંગણી પત્રના નિયમો અને શરતોનો ભંગ કર્યો છે.

તેથી, હું, ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર (એસએફએસ) આથી તમને જાણ કરું છું કે તારીખ ૨૬-૩-૯૩-૩૧-૩-૧૯૯૩ ના પત્ર દ્વારા તમને કરવામાં આવેલી ફાળવણી, ફાળવણીના નિયમો અને શરતોના ભંગને કારણે આપોઆપ રદ થાય છે.

વધુમાં એવી જાણ કરવામાં આવે છે કે ૫ મી એસએફએસ સ્કીમ, ૧૯૮૨ પહેલેથી જ બંધ થઈ ગઈ છે, તેથી, તમને તમામ મૂળ એફડીઆર, માંગણી-કમ-ફાળવણી પત્ર અને ચલણની ત્રીજી નકલ પરત કરવાની સલાહ આપવામાં આવે છે જેથી તમારા દ્વારા જમા કરવામાં આવેલી રકમ પરત કરવા માટે તમારા કેસ પર પ્રક્રિયા કરી શકાય.\"

xxx xxx xxx

૫૯ . તેણે ફ્લેટની ફાળવણી કરી. તે માટે કોઈ શરત મૂકવામાં આવી ન હતી. તેણે કોઈ સરચાર્જ ચૂકવવા માંગ કરી ન હતી. મૂળ શરતોથી કોઈ વિચલન કરવામાં આવ્યું ન હતું. તેણે કોઈ વધારાના ખર્ચની માંગણી કરી ન હતી. હપ્તાની ચૂકવણીમાં થયેલો વિલંબ માફ કરવામાં આવ્યો હતો અને ઉપર જણાવેલ તારીખ ૨૩-૪-૧૯૯૭ ની નોટિસ મુજબ જે ફ્લેટની ફાળવણી રદ થઈ ગઈ હતી તે પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવી હતી. આમ,

ડીડીએ એ મૂળ યોજનાની શરતો અનુસાર સખત રીતે વર્ત્યું હતું. ફાળવણી મેળવનારની ઓફર કલમ/શરત ૪ પર આધાર રાખીને અથવા તેના આધારે સ્વીકારવામાં આવી હતી, એટલે કે, ડિફોલ્ટની રકમ અને તેના પર વાર્ષિક ૧૮% ના દરે વસૂલવામાં આવતું વ્યાજ. માત્ર ત્યારે જ જ્યારે તારીખ ૧૫-૨-૧૯૯૯ ના માંગણી પત્ર મુજબ ૫ મો અને આખરી હપ્તો ચૂકવવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે તારીખ ૧૬-૮-૧૯૯૬ ના કચેરી હુકમ અને ત્યારબાદના કચેરી હુકમો મુજબ ગણતરી કરાયેલ પ્રવર્તમાન ખર્ચનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. તે તબક્કે કબજો મેળવવા માટે ફાળવણી મેળવનાર પાસે તે ચૂકવવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન હોઈ શકે. પરંતુ તેના કારણે, તેમણે ડીડીએ તરફથી કરાયેલી કાર્યવાહી સામે પ્રશ્ન ઉઠાવવાનો પોતાનો અધિકાર ક્યારેય જતો કર્યો ન હતો. તેથી, એસ્ટોપલનો નિયમ લાગુ પડતો નથી."

મહારાજ ધર્મેન્દ્ર પ્રસાદ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૪ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૪. ત્યારપછી એ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે સામાવાળાએ આકારણી કરાયેલા વળતર સામે કોઈ વાંધો દાખલ ન કર્યો હોવાથી, વળતર આખરી બની ગયું હતું, ખાસ કરીને જ્યારે સામાવાળાએ ચૂકવવામાં આવેલું વળતર સ્વીકાર્યું હતું. પ્રથમ બાબત તો એ કે સરકાર દ્વારા મોકલવામાં આવેલા પરિપત્રોને ધ્યાને લેતાં, એમ કહી શકાય નહીં કે વળતર આખરી હતું. બીજું, સામાવાળા દ્વારા વિરોધ

સાથે અને પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના વળતરનો સ્વીકાર એ દર્શાવતો નથી કે વળતર આખરી થઈ ગયું હતું અથવા સામાવાળાઓ દ્વારા તેને બિનશરતી સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું જેથી તેમને તેને પડકારતા અટકાવી શકાય. તેથી આ દલીલ પણ નિષ્ફળ જાય છે. કમિશનરના હુકમના સંદર્ભમાં તેમની આકારણી ફરીથી નક્કી કરવા કલેક્ટરને નિર્દેશ આપીને હાઇકોર્ટે ખૂબ જ ન્યાયી અને સામ્યપૂર્ણ હુકમ પસાર કર્યો છે, જે પછી કલેક્ટર દ્વારા કરાયેલી આખરી આકારણીના આધારે અધિનિયમની કલમ ૪૪(બી) હેઠળ વળતર આખરી રીતે નક્કી કરવામાં આવશે. આકારણીનું પુનઃનિર્ધારણ સામાવાળાની વિરુદ્ધમાં પણ જઈ શકે છે, જે કિસ્સામાં રાજ્યને ભૌતિક રીતે ફાયદો થઈ શકે છે. તેથી આ એવો યોગ્ય કેસ ન હતો કે જ્યાં રાજ્યે આ અદાલતમાં અપીલમાં આવવું જોઈતું હતું અથવા હાઇકોર્ટ પાસેથી પ્રમાણપત્ર માંગવું જોઈતું હતું."

૧૦.૨ . એ.આઇ.આર. ૧૯૯૪ ગુજરાત ૧૩૦ માં અહેવાલિત કનૈયાલાલ માણેકલાલ શેઠ વિ. સક્ષમ સત્તાધિકારી અને એડિશનલ કલેક્ટર (સીલિંગ) રાજકોટ ના કેસમાં, અદાલતે પેરા ૧૭ અને ૧૮ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૧૭. હાથ પરના કેસો પર આવતાં, દરેક અરજી સાથેના એનેક્ષર-એ ના હુકમ જારી કરતી વખતે દરેક અરજદાર પર અન્ય બાબતોની સાથે એક વર્ષની સમયમર્યાદાની શરત લાદવામાં આવી હતી જેની અંદર તેણે બાંધકામ કાર્ય શરૂ કરવાનું જરૂરી હતું. મારી ઉપરોક્ત

ચર્ચાને ધ્યાને લેતાં, સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા આ શરત લાદી શકાઈ ન હોત. તેના ભંગથી સદર અધિનિયમની કલમ ૨૧(૨) હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી થઈ શકી ન હોત. બંને વિદ્વાન મદદનીશ સરકારી વકીલો દ્વારા મારી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલી એવી દલીલ સ્વીકારવામાં હું અસમર્થ છું કે સદર અધિનિયમની કલમ ૨૧(૧) હેઠળ પરવાનગી આપતી વખતે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી કોઈપણ શરતના ભંગથી તેની પેટા-કલમ (૨) માં આપેલી જોગવાઈ મુજબના પરિણામો આવશે. તેનું કારણ એકદમ સ્પષ્ટ છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૨૧ ની પેટા-કલમ (૨) તેની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ પરવાનગી આપતી વખતે લાદવામાં આવેલી શરતોમાંથી કોઈપણનું વ્યક્તિ દ્વારા ઉલ્લંઘન કરવાના પરિણામો નિર્દિષ્ટ કરે છે. કલમ ૨૧ ની પેટા-કલમ (૨) માં \"શરતો\" શબ્દ પહેલાં વપરાયેલ અંગ્રેજી શબ્દ \"ધ\" (the) એ શરતોનો સંદર્ભ આપે છે કે જેને તેની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ પરવાનગી આધીન રાખી શકાય છે. ઉપર નિર્દેશ કર્યા મુજબ, તે હેઠળ પરવાનગી આપતી વખતે જે શરતો લાદી શકાય તે માત્ર નિયમો સાથે જોડેલી અનુસૂચિ ૧-એ માં દર્શાવેલ શરતો અને તેમાં પ્રતિબિંબિત વૈધાનિક નીતિમાં સમાવિષ્ટ હોય તેવી અન્ય શરતો જ હોઈ શકે છે. ઉપર નિર્દેશ કર્યા મુજબ, દરેક કેસમાં અરજદાર દ્વારા જે સમયમર્યાદામાં બાંધકામ કાર્ય શરૂ કરવાનું જરૂરી હતું તે

સંબંધિત આવી કોઈ શરત લાદવાની સક્ષમ સત્તાધિકારી પાસે કોઈ સત્તા ન હતી. બાબતના તે પરિપ્રેક્ષ્યમાં, દરેક કેસમાં અરજદાર તેની કલમ ૨૧(૨) હેઠળ તેના ભંગ બદલ કોઈપણ કાર્યવાહીને પાત્ર બની શકે નહીં.

૧૮ . સદર અધિનિયમની કલમ ૨૧(૧) હેઠળ અરજી કરતી વખતે દરેક અરજદાર સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવનાર નિયમો અને શરતોનું પાલન કરવા સંમત થયો હતો તે હકીકત, કાયદાની કોઈપણ સત્તા વિના સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી દરેક શરતનું પાલન કરવા માટે તેને બાધ્ય કરવાનો કોઈ આધાર નથી. કાયદાનો આ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે કાયદા સામે કોઈ એસ્ટોપલ હોઈ શકે નહીં."

૧૦.૩ . ઉપરોક્ત ચુકાદાઓમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત અને આ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદાના સિદ્ધાંત અંગે અમે કોઈ વિવાદ કરી શકીએ નહીં. જો કે, હાલના કેસની હકીકતોમાં એ નોંધવું જરૂરી છે કે, શરૂઆતમાં અરજદાર નં. ૧ એ વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખવા અંગે વિરોધ કર્યો હતો પરંતુ ત્યારપછી અરજદારોએ અધિકૃતતા સ્વીકારી લીધી હતી અને પરફોર્મન્સ બેંક ગેરંટી પણ પૂરી પાડી હતી અને તેથી એમ કહી શકાય નહીં કે વિરોધ ચાલુ રહ્યો હતો.

૧૦.૪ . આર.કે. ઝાલપુરી અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૨૧ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૨૧. આ સંબંધમાં (૨૦૦૬) ૪ એસ.સી.સી. ૩૨૨ : (એ.આઇ.આર. ૨૦૦૬ એસ.સી. ૧૫૮૧) માં અહેવાલિત કર્ણાટક પાવર કોર્પોરેશન લિમિટેડ થ્રૂ ઇટ્સ ચેરમેન એન્ડ મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અને અન્ય વિ. કે. થંગપ્પન અને અન્ય માંથી નીચેના અંશનો સંદર્ભ આપવો પ્રસ્તુત રહેશે:-

"જ્યારે હાઇકોર્ટ બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ પોતાની વિવેકાધીન સત્તાઓનો ઉપયોગ કરે છે ત્યારે વિલંબ અથવા ક્ષતિ એ ધ્યાનમાં રાખવાના પરિબળોમાંનું એક છે. યોગ્ય કેસમાં હાઇકોર્ટ પોતાની અસાધારણ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કરી શકે છે જો અરજદાર તરફથી પોતાના અધિકારનો દાવો કરવામાં એવી બેદરકારી અથવા ચૂક થઈ હોય કે જે સમય વીતવાની સાથે અને અન્ય સંજોગો સાથે મળીને સામા પક્ષકારને પૂર્વગ્રહ પહોંચાડે છે\".

આમ જણાવ્યા પછી અદાલતે (૧૯૮૬) ૪ એસ.સી.સી. ૫૬૬ : (એ.આઇ.આર. ૧૯૮૭ એસ.સી. ૨૫૧) માં અહેવાલિત સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. વિ. નંદલાલ જયસ્વાલ ના કેસના સત્તાધિકારનો સંદર્ભ આપ્યા પછી અગાઉના ચુકાદાઓમાં વ્યક્ત કરાયેલા સિદ્ધાંતનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો, જે નીચે મુજબ છે:-

"હાઇકોર્ટ પોતાની વિવેકબુદ્ધિના ઉપયોગમાં સામાન્ય રીતે ઢીલા અને આળસુ અથવા મૌન સંમતિ આપનારા અને સુસ્ત લોકોને મદદ કરતી નથી. જો અરજદાર તરફથી અતિશય વિલંબ થયો હોય અને આવા વિલંબની સંતોષકારક

સ્પષ્ટતા ન કરવામાં આવી હોય, તો હાઇકોર્ટ પોતાની રિટ અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગમાં હસ્તક્ષેપ કરવાનો અને રાહત આપવાનો ઇનકાર કરી શકે છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે આ નિયમ સંખ્યાબંધ પરિબળો પર આધારિત છે. હાઇકોર્ટ સામાન્ય રીતે અસાધારણ ઉપાયનો વિલંબિત આશરો લેવાની મંજૂરી આપતી નથી કારણ કે તેનાથી મૂંઝવણ અને જાહેર અસુવિધા ઊભી થવાની શક્યતા રહે છે અને તેની સાથે નવો અન્યાય થાય છે, અને જો ગેરવાજબી વિલંબ પછી રિટ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવામાં આવે, તો તેની અસર માત્ર મુશ્કેલી અને અસુવિધા જ નહીં પરંતુ ત્રીજા પક્ષકારો પર અન્યાય કરવાની પણ થઈ શકે છે. એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો કે જ્યારે રિટ અધિકારક્ષેત્રનો આશરો લેવામાં આવે છે, ત્યારે તે દરમિયાન ત્રીજા પક્ષકારના અધિકારોની રચના સાથે જોડાયેલો અસ્પષ્ટ વિલંબ એ એક મહત્ત્વપૂર્ણ પરિબળ છે જે હાઇકોર્ટ સમક્ષ આવું અધિકારક્ષેત્ર વાપરવું કે નહીં તે નક્કી કરવામાં પણ વજન ધરાવે છે\".

૧૦.૫ . ચેન્નાઈ મેટ્રોપોલિટન વોટર સપ્લાય એન્ડ સીવરેજ બોર્ડ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૧૬ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૧૬. આમ, વિલંબ અને ક્ષતિના સિદ્ધાંતને સહેલાઈથી બાજુ પર મૂકી શકાય નહીં. રિટ અદાલતે આપવામાં આવેલી સ્પષ્ટતા અને તેની સ્વીકાર્યતાનું મૂલ્યાંકન કરવું જરૂરી છે. અદાલતે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે તે એક અસાધારણ અને સામ્યપૂર્ણ

અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી રહી છે. બંધારણીય અદાલત તરીકે નાગરિકોના અધિકારોનું રક્ષણ કરવાની તેની ફરજ છે પરંતુ સાથે સાથે તેણે એ પ્રાથમિક સિદ્ધાંત પ્રત્યે સભાન રહેવાનું છે કે જ્યારે કોઈ વ્યથિત વ્યક્તિ, પૂરતા કારણ વિના, પોતાની અનુકૂળતા કે મોજશોખ મુજબ અદાલતનો આશરો લે છે, ત્યારે વિલંબિત તબક્કે મુકદ્દમો ગ્રાહ્ય રાખવો જોઈએ કે નહીં તેની ઝીણવટભરી તપાસ કરવાની અદાલત કાનૂની જવાબદારી હેઠળ રહેશે. એ નોંધવું જોઈએ કે વિલંબ એ સામ્યના માર્ગમાં આવે છે. અમુક સંજોગોમાં વિલંબ અને ક્ષતિ ઘાતક ન હોઈ શકે પરંતુ મોટાભાગના સંજોગોમાં અતિશય વિલંબ અદાલતના દરવાજા ખખડાવનાર મુકદ્દમેબાજ માટે માત્ર મુશ્કેલી જ નોતરશે. વિલંબ એ મુકદ્દમેબાજ તરફથી નિષ્ક્રિયતા અને અક્રિયાશીલતા દર્શાવે છે - એવો મુકદ્દમેબાજ કે જે મૂળભૂત ધોરણો ભૂલી ગયો છે, એટલે કે, \"કાલ પર ઠેલવું એ સમયનો સૌથી મોટો ચોર છે\" અને બીજું, કાયદો કોઈને ઊંઘવાની અને ફિનિક્સ પક્ષીની જેમ ફરી બેઠા થવાની પરવાનગી આપતો નથી. વિલંબ જોખમ લાવે છે અને મુકદ્દમાને નુકસાન પહોંચાડે છે. હાથ પરના કેસમાં, અદાલતનો આશરો લેવામાં ચાર વર્ષનો વિલંબ થયો હોવા છતાં, રિટ અદાલતે તેને ધ્યાને ન લેવાનું પસંદ કર્યું. આવા પ્રચંડ વિલંબને કોઈપણ વાજબીતા વિના અવગણવો જોઈએ કે કેમ તેની તપાસ કરવી અદાલતની ફરજ છે. તે ઉપરાંત,

હાલના કેસમાં, આવો વિલંબિત અભિગમ વધુ મહત્વ મેળવે છે કારણ કે સામાવાળા-કર્મચારી પોતાની ફરજ પ્રત્યે તદ્દન બેદરકાર રહીને અને જવાબદારી પ્રત્યે ઉદાસીન વલણ કેળવીને કોઈક પ્રકારની નાદુરસ્ત તબિયતના બહાને અનધિકૃત રીતે ગેરહાજર રહ્યા હતા. પુનરાવર્તનના જોખમે પણ અમે પુનરોચ્ચાર કરીએ છીએ કે આવા વિલંબ પ્રત્યે નિર્દોષપણે અજાણ રહેવું એ ન્યાયના હેતુને પોષતું નથી. તેનાથી વિપરીત, તે અન્યાય લાવે છે, કારણ કે તેનાથી અન્ય લોકોને અસર થવાની શક્યતા રહે છે. આવા વિલંબની અસર અન્ય લોકોના પાકી ગયેલા અધિકારો પર પડી શકે છે અને તે અન્ય લોકોને બિનજરૂરી રીતે મુકદ્દમામાં ખેંચી શકે છે કે જેને સંભાવનાના સ્વીકાર્ય ક્ષેત્રમાં આખરીતા પ્રાપ્ત કરી હોવાનું માનવામાં આવ્યું હોઈ શકે છે. અદાલત પાસેથી આવા સુસ્ત લોકો - જેઓ 'કુંભકર્ણ' અથવા તે બાબતે 'રિપ વાન વિંકલ' સાથે સ્પર્ધા કરે છે - પ્રત્યે ઉદારતા દાખવવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવતી નથી. અમારા સુવિચારિત અભિપ્રાય મુજબ, આવો વિલંબ કોઈપણ ઉદારતાને પાત્ર નથી અને માત્ર તે જ કારણસર રિટ અદાલતે શરૂઆતમાં જ અરજી ફગાવી દેવી જોઈતી હતી."

૧૦.૬. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ઉપરોક્ત ચુકાદા પરથી કહી શકાય કે રિટ અદાલતે આપવામાં આવેલી સ્પષ્ટતા અને તેની સ્વીકાર્યતાનું મૂલ્યાંકન કરવું જરૂરી છે. અદાલતે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે તે એક

અસાધારણ અને સામ્યપૂર્ણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી રહી છે. બંધારણીય અદાલત તરીકે નાગરિકોના અધિકારોનું રક્ષણ કરવાની તેની ફરજ છે પરંતુ સાથે સાથે તેણે એ પ્રાથમિક સિદ્ધાંત પ્રત્યે સભાન રહેવાનું છે કે જ્યારે કોઈ વ્યથિત વ્યક્તિ, પૂરતા કારણ વિના, પોતાની અનુકૂળતા કે મોજશોખ મુજબ અદાલતનો આશરો લે છે, ત્યારે વિલંબિત તબક્કે મુકદ્દમો ગ્રાહ્ય રાખવો જોઈએ કે નહીં તેની તપાસ કરવાની અદાલત કાનૂની જવાબદારી હેઠળ રહેશે. આમ, ઉપરોક્ત ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, જો હાલના કેસની હકીકતોની તપાસ કરવામાં આવે, તો કહી શકાય કે વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશન તેમજ વાદગ્રસ્ત હુકમની કાયદેસરતાને પડકારવામાં અરજદારો તરફથી વિલંબ અને ક્ષતિ થઈ છે. જો કે, જ્યારે પક્ષકારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલોએ ગુણદોષ પર વિગતવાર કેસ રજૂ કર્યો છે, ત્યારે અમે અરજી દાખલ કરવામાં થયેલા વિલંબના આધારે અરજી નામંજૂર કરી રહ્યા નથી.

૧૧ . હવે, અમે અરજદારો દ્વારા લેવાયેલા ભિન્ન વલણને ધ્યાને લેવા માંગીએ છીએ. રેકર્ડ પરથી, એ બાબત સામે આવી છે કે અરજદાર નં. ૧ એ વર્ષ ૨૦૧૨ માં ઉત્તર પ્રદેશમાં ખુર્જા વિસ્તારના સંદર્ભમાં અધિકૃતતા માટે અરજી કરી હતી અને તેને અધિકૃતતા મંજૂર કરવામાં આવી છે. સદર અધિકૃતતા રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ જારી કરવામાં આવી છે. તેમ છતાં, અરજદાર નં. ૧ એ સદર અધિકૃતતા સ્વીકારી લીધી છે અને આવી અધિકૃતતાના સંદર્ભમાં ક્યારેય વિરોધ કર્યો નથી. તેણે અમદાવાદ માટે સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા જારી કરાયેલા પત્રના નિયમો અને શરતો પણ

સ્વીકાર્યા છે જે વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખે છે. ત્યારપછી, અરજદાર નં. ૧ દ્વારા તે સંબંધમાં પરફોર્મન્સ બેંક ગેરંટી રજૂ કરવામાં આવી હતી અને છેવટે સામાવાળા બોર્ડે વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખીને અમદાવાદ શહેર અને દસક્રોઇ વિસ્તાર માટે અંતિમ અધિકૃતતા જારી કરી હતી. સામાવાળા નં. ૩ એ વિવાદિત વિસ્તાર માટે બિડ પ્રક્રિયા માટે તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૧૫ ના રોજ જાહેર નોટિસ બહાર પાડી હતી અને સદર નોટિસને પડકાર્યા વિના, અરજદાર નં. ૧ એ સદર બિડિંગ પ્રક્રિયામાં ભાગ લીધો હતો. અરજદાર નં. ૧ સદર બિડિંગ પ્રક્રિયામાં હારી ગયા પછી અને જ્યારે સામાવાળા નં. ૩ ને સફળ બિડર તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા, ત્યારે હાલની અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે. આમ, એ સ્પષ્ટ છે કે અરજદારો ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ને પડકારવા સંબંધે અનુકૂળ વલણ અપનાવી રહ્યા છે. આ તબક્કે, એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે સામાવાળા બોર્ડે તારીખ ૧૩.૦૬.૨૦૧૬ ના રોજ સામાવાળા નં. ૩ ને લેટર ઓફ ઇન્ટેન્ટ પહેલેથી જ જારી કરી દીધો છે અને તારીખ ૨૨.૦૬.૨૦૧૬ ના રોજ વિવાદિત વિસ્તાર માટે સામાવાળા નં. ૩ ને અધિકૃતતા પત્ર પણ જારી કરવામાં આવ્યો હતો જેના અનુસંધાને સામાવાળા નં. ૩ એ તારીખ ૧૬.૦૬.૨૦૧૬ ના રોજ સામાવાળા બોર્ડને રૂ. ૧૦૧૨ કરોડની પરફોર્મન્સ બેંક ગેરંટી પહેલેથી જ જમા કરાવી દીધી છે. આમ, અરજદારો દ્વારા લેવાયેલા અનુકૂળ વલણને જોતાં, અમારો એવો મત છે કે અરજદારો હાલની અરજીમાં અરજ કર્યા મુજબની દાદ મેળવવા

માટે હકદાર નથી. તેમ છતાં, જ્યારે ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને પડકારવામાં આવી છે, ત્યારે અમે તેની ગુણદોષના આધારે ચકાસણી કરવા માંગીએ છીએ.

૧૨. એસોસિએશન ઓફ નેચરલ ગેસ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે પરિશિષ્ટ ૭ ની યાદી ૧ ની પ્રવિષ્ટિ નં. ૫૩ ને ધ્યાને લેતાં, કુદરતી ગેસના સંબંધમાં કાયદો ઘડવાની અનન્ય કાયદાકીય અને કારોબારી સત્તા કેન્દ્ર સરકાર પાસે છે અને રાજ્ય સરકારો પાસે આવો કાયદો ઘડવાની અથવા કુદરતી ગેસના વિષયના સંબંધમાં કોઈ અધિકૃતતા આપવાની કોઈ સત્તા ન હતી. સંસદે, તેથી, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭ સહિત પ્રકરણ ૪ ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ હેઠળ 'માની લીધેલી અધિકૃતતા' સંબંધે જોગવાઈ કરી છે. જો સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈ જોવામાં આવે, તો તે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓ અને તે રીતે અધિકૃત ન હોય તેવી સંસ્થાઓ વચ્ચેનો ભેદ પૂરો પાડે છે. વધુમાં, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓએ નિયુક્ત દિવસ પહેલાંની તેમની પ્રવૃત્તિઓની વિગતો સામાવાળા બોર્ડને રજૂ કરવાની રહે છે, જ્યારે, અન્ય સંસ્થાઓએ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭(૨) અને ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ હેઠળ અધિકૃતતા માટે અરજી કરવાની રહે છે. આમ, સંસદે, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૭(૨) ઘડતી વખતે, આવી સંસ્થાઓને જે વિસ્તારોમાં તેઓ નિયુક્ત દિવસ પહેલાં સક્રિય હતી તે વિસ્તારોના સંદર્ભમાં સામાવાળા બોર્ડને

અધિકૃતતા માટે અરજી કરવાની એક તક આપી હતી. આ તબક્કે, એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે અરજદાર નં. ૧ એ ગુજરાત સરકારની વચગાળાની નીતિના આધારે અમદાવાદ જિલ્લામાં સીજીડી નેટવર્કનું કામ શરૂ કર્યું હતું. સદર નીતિ પોતે એવી જોગવાઈ કરે છે કે જ્યારે પણ ગેસ એક્ટ અથવા અન્ય કોઈ સુસંગત રેગ્યુલેશન અમલમાં લાવવામાં આવે, ત્યારે અરજદાર નં. ૧ એ રેગ્યુલેશનની જરૂરિયાતો પૂર્ણ કરવી પડશે. વધુમાં, ગુજરાત સરકાર દ્વારા આપવામાં આવેલી એનઓસી પણ આવી જ શરતને આધીન છે. વાસ્તવમાં, રાષ્ટ્રપતિ સંદર્ભ ગુજરાત ગેસ એક્ટના સંબંધમાં હતો અને છેવટે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે, એસોસિએશન ઓફ નેચરલ ગેસ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, ગુજરાત ગેસ એક્ટની બંધારણીય માન્યતા રદ કરી દીધી હતી અને ઠરાવ્યું હતું કે કુદરતી ગેસના સંબંધમાં માત્ર કેન્દ્ર સરકાર પાસે જ કાયદાકીય સત્તા છે. આમ, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ અમલમાં આવ્યાની તારીખથી એટલે કે તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૦૭ થી, માત્ર કેન્દ્ર સરકાર પાસે જ કાયદાકીય અને કારોબારી સત્તા છે અને તેથી સંસદે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ માં 'માની લીધેલી અધિકૃતતા' દાખલ કરી હતી. તેથી, જ્યારે સંસદે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ માં 'માની લીધેલી અધિકૃતતા' ની વિભાવના દાખલ કરી, ત્યારે તે માત્ર કેન્દ્ર સરકારના કારોબારી હુકમ/અધિકૃતતા હેઠળ કાર્યરત સંસ્થાઓના સંબંધમાં જ હોઈ શકે. જો સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ નો એવો અર્થ કરવામાં આવે કે આવા કારોબારી હુકમ/અધિકૃતતા વિના પણ કાર્યરત સંસ્થાઓને "માની લીધેલી અધિકૃતતા" મળે છે, તો આવું અર્થઘટન માનનીય

સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઉત્તર અપાયેલા રાષ્ટ્રપતિ સંદર્ભથી વિરુદ્ધ જશે. ઉપર અવલોકન કર્યા મુજબ, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ એ પ્રકરણ ૪ ની જોગવાઈઓને આધીન છે જેમાં કલમ ૧૭ નો સમાવેશ થાય છે.

૧૨.૧ . જો આપણે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમો ૧૧, ૧૮, ૧૯ અને ૬૧ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ ધ્યાને લઈએ, તો એ સ્પષ્ટ થાય છે કે સામાવાળા બોર્ડને સદર અધિનિયમ હેઠળ આવી પાઈપલાઈન અથવા શહેર કે સ્થાનિક ગેસ વિતરણ નેટવર્ક પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તરણ કરવા માટે રસ ધરાવતા પક્ષકારો પાસેથી અરજીઓ મંગાવવા અને અથવા તેની સમક્ષ રજૂ કરાયેલી અરજીઓનો નિર્ણય કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે અને સદર અરજીઓનો નિર્ણય રેગ્યુલેશન્સમાં પૂરી પાડવામાં આવેલી પારદર્શક અને ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ રીતે કરવાનો રહે છે. સામાવાળા બોર્ડના કાર્યો સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૧(આઈ) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યા છે. વધુમાં, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૬૧ સામાવાળા બોર્ડને સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની જોગવાઈઓનો અમલ કરવા માટે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો સાથે સુસંગત હોય તેવા રેગ્યુલેશન્સ ઘડવાની સત્તા આપે છે. તેથી ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સ ઘડવામાં આવ્યા હતા. રેગ્યુલેશન ૧૮(૨) સામાવાળા બોર્ડને આવી સંસ્થાઓને અધિકૃતતા મંજૂર કરવા માટેની અરજી પર વિચારણા કરતી વખતે વિવિધ માપદંડો ધ્યાનમાં લેવાની સત્તા આપે છે અને તે પૈકી

એક માપદંડ થયેલી વાસ્તવિક ભૌતિક પ્રગતિ અને નાણાકીય પ્રતિબદ્ધતાના સંદર્ભમાં છે જેમાં નિયુક્ત દિવસની તરત જ પહેલાં રજૂ કરાયેલા ડીએફઆર મુજબ સીજીડી પ્રોજેક્ટ માટે ઓળખવામાં આવેલા મૂડી ખર્ચના ઓછામાં ઓછા પચીસ ટકા ભૌતિક પ્રગતિ અને ઓછામાં ઓછા પચીસ ટકા નાણાકીય પ્રતિબદ્ધતાને પર્યાપ્ત ગણી શકાય તેવું નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે. જો કોઈ સંસ્થા કે જે કેન્દ્ર સરકારની અધિકૃતતા વિના, નિયુક્ત દિવસ પહેલાં પહેલેથી જ કામ કરી રહી હોય, તો કામનો જથ્થો અને નાણાકીય પ્રતિબદ્ધતા પૂરતી છે કે નહીં તે જોવાનું સામાવાળા બોર્ડ માટે અનિવાર્ય બને છે અને તેથી રેગ્યુલેશન ૧૮(૨)(ડી) માં નિર્દિષ્ટ શરતને સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની જોગવાઈઓથી અલ્ટ્રા વાયર્સ કહી શકાય નહીં. વાસ્તવમાં વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશન સદર પીએનજીઆરબી એક્ટના ઉદ્દેશોને આગળ ધપાવનાર છે.

૧૨.૨ . આમ, સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમો ૧૬ અને ૧૭ તેમજ ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ના સંયુક્ત વાંચન પરથી, એ સ્પષ્ટ થશે કે જો અન્ય સંસ્થાઓ ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ના માપદંડને પૂર્ણ કરતી હોય, તો તેઓ પણ સામાવાળા બોર્ડ પાસેથી અધિકૃતતાનો દાવો કરી શકે છે. વાસ્તવમાં, ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ અનધિકૃત/અન્ય સંસ્થાઓને પણ નિયુક્ત દિવસ પહેલાં પહેલેથી જ હાથ ધરેલા કામના સંબંધમાં અધિકૃતતાનો દાવો કરવાની એક વાજબી તક પૂરી પાડે છે, જો કે તે કામ વાજબી હદ સુધી પૂર્ણ થયેલું હોવું જોઈએ.

૧૨.૩ . આ તબક્કે, એ પણ વધુમાં નોંધવું જરૂરી છે કે અરજદાર નં. ૧ દ્વારા રાજસ્થાન હાઇકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન નં. ૧૦૦૨૮/૨૦૧૧ દાખલ કરીને રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને પડકારવામાં આવી હતી. રાજસ્થાન હાઇકોર્ટે, તારીખ ૨૯.૦૪.૨૦૧૫ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા, સદર અરજી નામંજૂર કરી હતી. જો સદર ચુકાદાની ચકાસણી કરવામાં આવે, તો એ બહાર આવે છે કે સદર અરજી અરજદાર નં. ૧, સામાવાળા બોર્ડ અને ભારતીય સંઘ વચ્ચે હતી. આમ, ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતા અન્ય હાઇકોર્ટ દ્વારા ધ્યાને લેવામાં આવી છે અને તેથી સદર ચુકાદો સમગ્ર ભારતના પ્રદેશમાં પ્રભાવી છે. એ સાચું છે કે સદર નિર્ણય સામે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ એસએલપી પેન્ડિંગ છે. તેમ છતાં, એ નોંધવું જરૂરી છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે રાજસ્થાન હાઇકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમ સામે સ્ટે આપ્યો નથી. અમે પણ ઉપરોક્ત અરજીમાં રાજસ્થાન હાઇકોર્ટ દ્વારા લેવાયેલા વલણ સાથે સહમત છીએ.

૧૨.૪. અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે (૨૦૧૦) ૫ એસ.સી.સી. ૧૯૬ માં અહેવાલિત પલ્લવી રિસોર્સિસ લિમિટેડ વિ. પ્રોટોસ એન્જિનિયરિંગ કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે અદાલત માટે વૈધાનિક જોગવાઇમાં કોઇપણ શબ્દો ઉમેરવા અને કાયદામાં ન હોય તેવો કોઈ વૈધાનિક આશય ઉપજાવી કાઢવો યોગ્ય રહેશે નહીં. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત

દ્વારા પ્રતિપાદિત કરવામાં આવેલા સદર સિદ્ધાંતના સંબંધમાં કોઈ વિવાદ નથી. તેમ છતાં, હાલના કેસની હકીકતોમાં, સદર ચુકાદો લાગુ પડશે નહીં.

૧૨.૫. આમ, ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાને લેતાં, અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી એ દલીલ સાથે અમે સહમત નથી કે વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશન ૧૮ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત સંસ્થાઓ અને અન્ય સંસ્થાઓ માટે ભેદભાવપૂર્ણ વ્યવહારની જોગવાઈ કરે છે. આમ, સદર રેગ્યુલેશન બે સંસ્થાઓ વચ્ચે કૃત્રિમ ભેદ ઊભો કરે છે તેવી દલીલ ગેરસમજભરી છે. અરજદારોના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા દલીલ કર્યા મુજબ, એવું કહી શકાય નહીં કે વાદગ્રસ્ત રેગ્યુલેશન એ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૯(૧)(જી) નું ઉલ્લંઘન કરનાર છે કે ન તો સદર રેગ્યુલેશન સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ થી અલ્ટ્રા વાયર્સ હોવાનું કહી શકાય.

૧૩ . અરજદારોની હવે પછીની દલીલ એ છે કે સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો તારીખ ૨૮.૧૧.૨૦૧૩ નો વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમ, જ્યાં સુધી તે વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખે છે તે હદ સુધી, ગેરકાયદેસર અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરનાર છે તેમજ તે મનનો ઉપયોગ કર્યા વિના પસાર કરવામાં આવ્યો છે અને તેથી તેને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવો જોઈએ. તેમ છતાં, જો ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ હાલના કેસની હકીકતોની કાળજીપૂર્વક ચકાસણી કરવામાં આવે, તો એ બહાર આવે છે કે અરજદાર નં. ૧ ની વિનંતીને નકારવી અને

વાદગ્રસ્ત હુકમમાં વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખવો એ સામાવાળા બોર્ડની ત્રણ સભ્યોની સમિતિની ભલામણો પર આધારિત હતું. તે બાબત તારીખ ૧૮.૧૦.૨૦૧૩ ના હુકમ દ્વારા અરજદારને જણાવવામાં આવી હતી. તેમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે અરજદાર નં. ૧ ની અધિકૃતતા અમદાવાદ શહેર અને દસક્રોઇ વિસ્તાર પૂરતી મર્યાદિત કરવાનો નિર્ણય બોર્ડ દ્વારા બોર્ડના સભ્યોની સમિતિની ભલામણો પર લેવામાં આવ્યો હતો, જેણે તારીખ ૦૧.૦૨.૨૦૧૧ ના રોજ સ્થળનું નિરીક્ષણ કર્યું હતું. નિરીક્ષણ સમયે, અરજદાર નં. ૧ ના પ્રતિનિધિ હાજર રહ્યા હતા. તેઓએ તારીખ ૦૧.૦૨.૨૦૧૧ ના રોજ પોતાના જ કંટ્રોલ રૂમમાં ત્રણ સભ્યોની સમિતિ સમક્ષ પ્રેઝન્ટેશન આપ્યું હતું. સામગ્રી, સ્થળનું નિરીક્ષણ અને અરજદાર નં. ૧ ના પ્રતિનિધિ દ્વારા આપવામાં આવેલા પ્રેઝન્ટેશનને ધ્યાને લીધા પછી, સામાવાળા બોર્ડની સમિતિએ અરજદાર નં. ૧ ની અધિકૃતતા માત્ર અમદાવાદ શહેર અને દસક્રોઇ પૂરતી મર્યાદિત કરવાનો નિર્ણય કર્યો હતો. આમ, અરજદારો દ્વારા દલીલ કર્યા મુજબ સામાવાળા બોર્ડે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કર્યું નથી. વધુમાં, એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે અરજદાર નં. ૧ એ કોઈ પૂર્વગ્રહ થયો હોવાની દલીલ કરી નથી. એ સ્થાપિત કાયદો છે કે જો કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન થયું હોય તો પણ, જ્યાં સુધી કુદરતી ન્યાયના ભંગ બદલ પૂર્વગ્રહ દર્શાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી કોઈ દાદ આપી શકાય નહીં. આ તબક્કે, અમે સર્વ યુ.પી. ગ્રામીણ બેંક (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં

માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાનો સંદર્ભ આપવા માંગીએ છીએ, જેમાં પેરા ૨૯ અને ૩૦ માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

"૨૯. શાખા પ્રબંધક, શ્રી કે.પી. સિંહ, એમ.ડબલ્યુ.-૧ તરીકે ઉપસ્થિત થયા હતા. એ બાબત પણ નોંધવામાં આવી છે કે સામાવાળાએ પોતે પોતાનો બચાવ રજૂ કર્યો હતો અને બચાવપક્ષના પુરાવાના સ્વરૂપમાં ડી.ઈ.-૧ અને ડી.ઈ.-૨ રજૂ કર્યા હતા. પુરાવો પૂર્ણ થતાં, રજૂઆતકર્તા અધિકારી અને સામાવાળાને તેમની સંબંધિત સંક્ષિપ્ત વિગતો આપવા માટે તારીખ ૩૦.૦૪.૨૦૦૧ સુધીનો સમય આપવામાં આવ્યો હતો. ત્યારપછી બેંક તેમજ સામાવાળા વતી આપવામાં આવેલા પુરાવાની વિગતવાર ચર્ચા કરવામાં આવી છે. સામાવાળાએ સાક્ષીની ઉલટતપાસ કરવાની પરવાનગી ન આપવા સંબંધે તપાસ અધિકારી સમક્ષ કોઈ વિરોધ કર્યો ન હતો. તપાસની કાર્યવાહી કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો અનુસાર હાથ ધરવામાં આવી છે તેવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં અમને કોઈ ખચકાટ નથી. અમારો એવો મત છે કે અદાલતની કાર્યવાહીને પ્રભાવિત કરવા માટે જ આ ફરિયાદો પાછળથી ઉઠાવવામાં આવી છે. જો સામાવાળા ખરેખર વ્યથિત થયા હોત, તો તેમણે શક્ય તેટલા વહેલા તબક્કે આ મુદ્દો ઉઠાવ્યો હોત.

૩૦ . સામાવાળા સામે સાબિત થયેલા તમામ આરોપો નાણાકીય અનિયમિતતાઓ, છેતરપિંડી અને ઉચાપત સંબંધિત છે. વ્યક્તિગત સુનાવણી વખતે સામાવાળાએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે વસૂલાત કરવા માટે તેમના દ્વારા પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે. તેમણે એવી પણ ઓફર કરી હતી કે રકમ અન્ય લોન ખાતાઓમાંથી એડજસ્ટ કરી શકાય, જે વ્યવહારુ ન હોવાનું જણાયું હતું. તપાસ અહેવાલ ન આપવા સંબંધિત મુદ્દો અપીલમાં પ્રથમ વખત ઉઠાવવામાં આવ્યો છે. તે તબક્કે પણ અપીલકર્તા એવું જણાવતા નથી કે તપાસ અહેવાલ ન આપવાથી શું પૂર્વગ્રહ થયો હતો. તેમણે પોતાને તપાસ અહેવાલ પૂરો પાડવામાં આવે તેવા કારણસર વ્યક્તિગત સુનાવણી મોકૂફ રાખવાની પણ કોઈ માંગણી કરી ન હતી."

૧૩.૧ . ઉપર ચર્ચા કરાયેલી હકીકતો પરથી, એ સ્પષ્ટ થશે કે અરજદાર નં. ૧ ની તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૦૭ ના રોજ વિવાદિત વિસ્તારમાં કોઈ ઉપસ્થિતિ ન હતી. સદર બાબત અરજદાર નં. ૧ દ્વારા તેના તારીખ ૦૬.૦૨.૨૦૧૩ ના પત્રમાં સ્વીકારવામાં આવી છે. સદર પત્રવ્યવહારમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે તે છેલ્લા ચાર વર્ષથી એટલે કે ૨૦૦૯ પછીના કોઈ સમયથી વિવાદિત વિસ્તારમાં સક્રિય છે. વધુમાં, જુલાઈ, ૨૦૧૦ સુધી, અધિકૃતતા માટે અરજદારો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા વિગતવાર શક્યતા અહેવાલ (ડીએફઆર) માં વિવાદિત વિસ્તારનો સમાવેશ પણ કરવામાં આવ્યો ન હતો. ત્યારપછી, સુધારેલ ડીએફઆર રજૂ કરવામાં

આવ્યો હતો જેના અનુસંધાને ઓગસ્ટ ૨૦૧૦ માં અરજદાર નં. ૧ ને સુનાવણીની તક આપવામાં આવી હતી. વાસ્તવમાં સામાવાળા બોર્ડે એવું અવલોકન કર્યું હતું કે વિવાદિત વિસ્તારમાં કામ નિયુક્ત દિવસ પછી એટલે કે તારીખ ૦૧.૧૦.૨૦૦૭ પછી હાથ ધરવામાં આવ્યું હોય તેમ જણાય છે અને તેથી સામાવાળા બોર્ડની સમિતિ દ્વારા સાઇટ પર નિરીક્ષણ હાથ ધરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. નિરીક્ષણ અહેવાલ પરથી પણ, એ બહાર આવે છે કે વિવાદિત વિસ્તારમાં અરજદાર નં. ૧ ની કોઈ ઉપસ્થિતિ ન હતી અને વિવાદિત વિસ્તાર વિરમગામ સાથે મળીને એક અલગ આર્થિક રીતે સક્ષમ ભૌગોલિક વિસ્તાર બનાવે છે, તેથી તે સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ બિડિંગ પ્રક્રિયાને આધીન હોવો જોઈએ. આમ, વિવાદિત વિસ્તારમાં હાથ ધરવામાં આવેલા કામને જોતાં, અરજદાર નં. ૧ સદર વિસ્તાર માટે અધિકૃતતા મંજૂર કરવા માટે અપાત્ર બની હતી. વધુમાં, એ બહાર આવ્યું છે કે સામાવાળા બોર્ડે તારીખ ૧૧.૦૬.૨૦૦૯ ના રોજ માત્ર તેની કામગીરીના હયાત વિસ્તારમાં જ તાકીદના મૂડી કાર્યો હાથ ધરવા માટે કામચલાઉ અધિકૃતતા આપી હતી, કોઈ નવી પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવા માટે નહીં. આમ, વર્ષ ૨૦૦૯ માં, અરજદાર નં. ૧ દ્વારા રજૂ કરાયેલા ડીએફઆર હેઠળ વિવાદિત વિસ્તાર આવરી લેવામાં આવ્યો પણ ન હતો અને સદર વિસ્તારમાં અરજદાર નં. ૧ ની કોઈ ઉપસ્થિતિ ન હતી.

૧૩.૨ . કનૈયાલાલ માણેકલાલ શેઠ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, એવું ઠરાવવામાં

આવ્યું છે કે જો રેગ્યુલેશન અમાન્ય હોય, તો સદર રેગ્યુલેશન હેઠળ લેવાયેલ અન્ય પગલું રદબાતલ છે. તેમ છતાં, અમે રેગ્યુલેશન ૧૮ ની કાયદેસરતાને માન્ય રાખી છે અને રાજસ્થાન હાઇકોર્ટે પણ સદર રેગ્યુલેશનની કાયદેસરતાને માન્ય રાખી છે અને તેથી હાલના કેસમાં સદર રેગ્યુલેશન હેઠળ લેવાયેલ પગલું એટલે કે સદર રેગ્યુલેશન હેઠળ પસાર કરાયેલો હુકમ રદબાતલ નથી.

૧૩.૩ . આ તબક્કે, અમે જગદીશ મંડલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાનો સંદર્ભ આપવા માંગીએ છીએ, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે અદાલત નિર્ણયના ગુણદોષની ચકાસણી કરવા બેઠી નથી. હાઇકોર્ટ નિર્ણય પર પહોંચવાની રીત અને પદ્ધતિ સાથે નિસ્બત ધરાવે છે. અન્ય કોઈ દ્રષ્ટિકોણ શક્ય છે કે નહીં તે શોધવા માટે વિશેષ કંઈ હાથ ધરવાની જરૂર નથી. વાણિજ્યિક વ્યવહારમાં, સામ્ય અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો દૂર રહે છે.

૧૩.૪ . ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાને લેતાં, અમારો એવો મત છે કે અરજદારો દ્વારા અરજ કર્યા મુજબ, સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૮.૧૧.૨૦૧૩ ના વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમને, જ્યાં સુધી તે વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખે છે તે હદ સુધી, કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવાની જરૂર નથી.

૧૪ . ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાને લેતાં, અમારો એવો મત છે કે ૨૦૦૮ ના રેગ્યુલેશન્સનું રેગ્યુલેશન ૧૮ એ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૯(૧)(જી) તેમજ સદર પીએનજીઆરબી એક્ટની કલમ ૧૬ થી અલ્ટ્રા વાયર્સ નથી. વધુમાં, સામાવાળા બોર્ડ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૮.૧૧.૨૦૧૩ ના વાદગ્રસ્ત અધિકૃતતા હુકમને, જ્યાં સુધી તે વિવાદિત વિસ્તારને બાકાત રાખે છે તે હદ સુધી, અરજદારો દ્વારા રજૂ કરાયેલા કારણોસર રદ કરવાની જરૂર નથી. આમ, અરજદારો આ અરજીમાં માંગ્યા મુજબની દાદ મેળવવા માટે હકદાર નથી. તદનુસાર, અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. પરિણામે, સિવિલ એપ્લિકેશનનો પણ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(આર. સુભાષ રેડ્ડી, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

(વિપુલ એમ. પંચોલી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========